

PROLETAREC

Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

STEV.—NO. 967.

CHICAGO, ILL., 3. JUNIJA (JUNE 3), 1926.

LETO—VOL. XXI.

Upravišništvo (Office) 3639 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone Rockwell 2864.

PRED VI. REDNIM ZBOROM J. S. Z.

Zbori Jugoslovanske Socialistične Zveze imajo veliko večjo važnost, kot pa jim jo naše takozvano javno mnenje prisoja. Bili so važni v prošlosti, in bodo važni v bodoče.

Kaos med hrvatsko-srbskim delavstvom v tej deželi, katero si poslednja leta ne more odrediti gotovega pravca, ima svoj izvor v neuspešnem III. zboru J.S.Z., ki se je vršil pred desetimi leti v Chicagu (dne 2., 3. in 4. julija 1916). Razpustil se je ne da bi rešil difference med posameznimi strujami in sekcijami, ki so nato kolebale in se še bolj oddaljile druga od druge. Ta zbor pred desetimi leti je imel svoj kaotični odziv na konvenciji Hrvatske Bratske Zajednice, ki se je končala z zmago elementov, ki niso prijazni socialističnemu in ne komunističnemu gibanju.

J.S.Z. je vedno imela odločujoč vpliv na slovensko javno življenje, vsaj kar se naprednejšega življa tiče. Vodila je prvo uspešno ofenzivo proti slovenskemu ameriškemu Rimu, in ga porazila tako temeljito, da je danes samo še okorenela naselbina, vzlic temu da je v nji glavni urad največje slovenske katoliške organizacije.

J.S.Z. je pognala večino slovenskega časopisja v "radikalne" struje. Niso postali radikalni po prepričanju, ampak so na svoj način radikalni zato, ker se branijo — umiranja. Bili so časi, ko niso rabili besed kot so "kapitalizem", "socializem", "kapitalisti", "izkoriščevalci", "socializacija" itd., kot jih zelo pogosto rabijo danes. Ko je J. S. Z. pričela s svojim pionirskim delom, ni bilo v nobenemu teh protidelavskih listov delavskega članka; nobenemu uredniku ni prišlo na um, da bi pisal "editoriale" proti kapitalizmu, pač pa so jih pisali proti socializmu. Danes jih sicer ne pišejo za socializem, so pa proti kapitalizmu na svoj način, zato da si morejo, ohraniti simpatije vsaj nevednejših naročnikov. Ne pišejo proti kapitalizmu zato da bi pomagali socialistični propagandi in vzgoji, ampak zato, da sebi pomagajo. Vendar pa je sprememba njihove uredniške taktike značilna, značilna zato, ker dokazuje, da je od njih omalovaževana J.S.Z. dosegla, kar bi se

pred petnajstimi leti in pred desetimi leti zdelo nemogoče.

VI. redni zbor J.S.Z. se NE bo vršil v znamenju frakcijskih sporov, ampak v znamenju konstruktivnega dela. J.S.Z. je edina važna politična organizacija jugoslovanskega delavstva v Zedinjenih državah, edina, ki ima za seboj častno zgodovino, in danes edina, ki ima pred seboj pogoje za razvoj in življenje.

Velika škoda, ker se mnogo delavcev, ki se smatrajo za razumne in napredne, ne zaveda, kako važni so zbori JSZ. za naše gibanje in za splošno jugoslovansko ameriško delavsko javnost. Ako se bi te važnosti zavedali, bi skrbeli, da bi J.S.Z. štela sto močnih, in ne samo 50 klubov. Skrbeli bi, da bi bila na zborih JSZ. zastopana vsaka večja naselbina. Kajti zbori JSZ. nimajo samo značaj navadne konvencije, ampak so ob enem šola, kakršno delavci *potrebujejo*.

Na VI. rednem zboru, kot je razvidno iz sporeda, bodo važne razprave, tikajoče se naših ožjih vprašanj, kakor tudi splošnih. Kdo ne bi želel čuti diskuzij in referatov, ki jih bomo imeli na našem zboru!

In kdo ne želi, da bi naše delavsko ljudstvo napredovalo? Vsakdo, ki mu ne želi zastoja, bi moral delovati za pojačanje JSZ., kajti ona je dinamo napredka v slovenski ameriški javnosti. Samo tam kjer so njeni aktivni klubi, je napredna misel trdna in klerikalizem ter nazadnjaštvo v splošnem omajano. Kjer pa klubov ni, ali kjer so pred leti prenehali, tam je zopet zavladala fara in njen župnik. Dokazi so jasni, vidni in čutni, ter jih tukaj ni treba imenovati. Sodrugi so vodili akcije za gradnjo domov in uspeli. Potem so se razšli, ali med vojno umogali, pustili da je klub razpadel, in župnik je spravil dvorano in naselbino. Ko bi klub ostal, ko bi sodrugi ne prenehali biti sodrugi, če bi skrbeli da bi po njihovem odhodu kdo drugi prevzel vaje, bi bila marsikakšna naselbina, ki danes ni več napredna, še vedno napredna in živa.

J.S.Z. je bila prvotno skoro izključno politična organizacija. Gojila je tudi prosvetno delo, imela razne kulturne odseke po naselbinah, ali

v jedru je bila strogo propagandistična organizacija. V prošlosti ni bilo mogoče drugače. Sedaj je v procesu reorganizacije, kajti pod področjem njenih lokalnih postojank se koncentrirajo vzgojevalno in kulturno delo. Kakor doslej, mora in bo tudi v bodoče ostala organizacija zavednega jugoslovanskega delavstva, ki se bori in se HOČE boriti za socializem. Ali, da bo ta boj uspešnejši, se mora razviti tudi kot prosvetna organizacija.

Jugoslovanska Socialistična Zveza v svoji dosedanji zgodovini ne pozna temeljnih porazov. Bila je vedno vodilna sila. Njeni člani so misleči člani, aktivni delavci in voditelji našega javnega življenja v naselbinah. V tem je njena važnost in njena moč. Še več kot v prošlosti, mora biti v bodoče. Če bo, je odvisno od N A S. Ležeče je na meni in tebi. Storiva oba kot nama narekuje dolžnost, in dosegla bova kar HOČEVA! Dosegli bomo bomo svoj cilj, zato ker imamo CILJ!

Konec maročanske vojne.

Mnogo let je vojna v španskemu delu Maroka pretresala Španijo. Tisoče in tisoče španskih vojakov je poginilo na afriških bojiščih. Španske vlade so padale vsled vojnih neuspehov v Maroku, in v taki situaciji se je pojavil diktator Primo-Rivera, ki pa tudi ni mogel izvršiti tega kar je obljubil: obljubil je poraziti uporne Maročane v Afriki in dvigniti ugled Španije na svetovni pozornici.

Ni se mu posrečilo, kajti Abd-el-Krim, glavar Mavrov, je bil sposoben odbijati španske napade tudi potem ko je v Španiji proglasil svojo diktaturo Primo-Rivera in obljubil ukrotiti uporne Mavre. Ni jih ukrotil, in ne bi jih ukrotil, da ni Abd-el-Krim naskočil taudi francoskega dela Maroka. Francija še ni dekadentna država, kakor je Španija. Je še vedno velesila in izgleda, da bo ostala še precej časa. Je druga največja kolonijalna država na svetu in hoče, da se njen vpliv v svetovnem omotu obdrži na dostojni višini.

Abd-el-Krim je pretepal Špance, povzročil veliko krizo v Franciji, ni pa mogel premagati Francije. V zadnji polovici preteklega leta bi mu Francija na pritisk socialistične stranke dala častne pogoje za mir; ostal bi bil poglavar svoje hiše; pogoje je odklonil na pritisk tujih vplivov in pa, ker je veroval, da bo v stanju klubovati francoskemu imperializmu enako kakor je kluboval že leta španskemu imperializmu. Francija je v boju proti Abd-el-Krimu izrabila koliko je največ mogla Španijo in ga porazila. Ni ji sicer v čast, kajti kljuboval je dvema državama s sredstvi, s kakršnimi se ne bi mogla Francija ali Španija braniti niti par mesecev.

Abd-el-Krim je zahteval svoje vrste svobodo za Mavre. Ni uspel in po večletnih bojih se je predal brezpogojno Franciji. S tem je končana ena najinteresantnejših vojn za osvoboditev izpod evropske imperialistične nadvlade. Ni pa končana borba Mavrov. Abd-el-Krim se je podal, ker se ni mogel več braniti. Rodovi, ki so mu bili lojalni, se niso in se ne bodo podali. Borba bo šla naprej vzlic navidezni zmagi. Doba podjarmljenj je namreč minula in vse te borbe podjarmljenih ljudstev dokazujejo trditev socialistov, da je bodočnost človeštva samo v kooperaciji.

Madžarska justična farsa.

Po razpadu Avstro-Ogrske je padla tudi Ogrska "polovica", ki je že sama zase hotela biti velesila. Po premirju so ji sosedne države v imenu samoodločevanja narodov in v imenu "sile" odvzele kolikor so ji največ smele, in to je razpalilo patriotične Madžare. Tako je po raznih postajah križevega pota nekdanje dualne velesile in po padcu Beia Kuna nastala nova organizacija, "Probujeni Madžari". Rabili so denar, in sklenili ponarejati francoske franke. Ponarejali so na debelo, in zato je afera dobila značaj svetovnega škandala.

V tem listu smo o ponarejalcih precej pisali in ni treba da bi stvari znova ponavljali. Francija je neuradno zahtevala, da se krivce kaznuje, afera je bila celo pred uradom Lige Narodov, svetovno časopisje je obširno pisalo o nji, in ogrske stranke so se histerično majale, razun opozicionalne, ki niso bile zapletene v škandal. Ni kazalo drugega kakor pričeti s preiskavo. Dognalo se je, da so krivi tudi najvišji ogrski uradniki od regenta in ministerskega predsednika navzdol. Ampak najvišje niso gnali pred sodišče. Poglavar nikoli ne sodi samega sebe.

Princ Windisch-Gretz, ki je bil baje duhovni vodja ponarejevalcev, in general Nadossy, sta bila obsojena na štiri leta zaporne kazni. Oba sta vložila priziv proti obsodbi in sta izjavila, da sta pripravljena plačati vsaki en frank odškodnine Francoski državni banki. Nekaj frankov za 30 milijonov frankov, to ni slaba kupčija.

Med Madžari sta oba glavna obsojenca smatrana za patriota, razen med socialističnim delavstvom, ampak ogrsko socialistično delavstvo ni med finančnimi in splošnimi kapitalističnimi krogi Francije in drugih držav nič bolj priljubljeno kakor med vladajočimi sloji na Ogrskem.

Komedije te vrste, katere so za ljudstvo mnogokrat zelo drage, bodo končane, kadar bo zavladata proletarska justica, to je, kadar bodo na čelu držav socialistične vlade.

Balkanska strokovna konferenca.

V dneh 9. in 10. aprila se je vršila v Sofiji prva balkanska strokovna konferenca. Zastopane so bile organizacije iz Grčije, Bolgarije, Rumunije in Jugoslavije, kakor tudi iz sosednjih držav: Ogrske in Čehoslovaške. Poleg teh so bile zastopane tudi profesionalne strokovne internacionale, in sicer: oblačilna, usnjarska, transportna in privatnih nameštencev. Konferenco je vodila sklicateljica Mednarodna strokovna zveza v Amsterdamu (MSZ).

Velik pomen in značaj te konference, in to ne samo za delavski razred balkanskih držav, temveč tudi za delavstvo srednje- in zapadnoevropskih držav, dokazuje dejstvo, da so na konferenci bile v takem številu zastopane tudi posamezne profesionalne strokovne internacionale.

V družabnem razvoju ni mrtve točke. Moč napredka in moč nazadnjaštva sta si v stalnem boju. Pod vplivom tega boja gre družabni razvoj v menjačoem se pravcu včasih naprej, včasih pa zopet nazaj. Življenje je že davno zapustilo nacionalne meje in prešlo v internacionalne. Progresna kakor tudi regresna sila si iščeta zaveznikov in se spajata v mednarodne enote.

Delavski razred zapadnih in srednjeevropskih držav koraka v političnem, socialno-političnem in kulturnem razvoju daleč pred delavskim razredom balkanskih držav. Njihova moč napram buržuaziji je bila v nekaterih momentih rivalska in že celo jačja od moči buržuazije. Socialna reakcija pa dobiva svojo moralno in stvarno pomoč v državah, ki kapitalistično še niso razvite in so radi tega brez naprednih sil, ki bi imele interes na borbi za socializem, in pa v državah, kjer beganje razrednih pojmov in reakcija onemogočujeta, da se te napredne sile formirajo in razvijejo.

Vse države na balkanskem polotoku so še v primitivnem stadiju kapitalističnega razvoja, ki je do koruptnosti reakcionaren, in delavski razred trpi pod njim mnogo hujše kakor drugod, kar pa tudi otežkuje njega emancipacijo.

Naprednejši delavski pokret v razvitejših državah želi imeti na Balkanu boljše in sigurnejše zaveznike. Ta njihov zaveznik pa more biti samo delavski pokret, ki ga treba čimprej upostaviti. Naloga balkanske konference je torej bila, preiskati vzroke slabega stanja pokreta in ustvariti možnost, da se razvije in povzdigne strokovni pokret tudi v vseh balkanskih državah. To svojo nalogo je konferenca rešila in še celo bolje, kakor se je pričakovalo.

To je bil prvi slučaj, da so se v večjem številu sestali predstavniki delavskega strokovnega pokreta vseh balkanskih držav, z njimi pa tudi predstavniki Mednarodne strokovne zveze ter v častnem številu enako predstavniki profesionalnih internacional. Sestanek, na katerem so se predstavniki osebno seznanili, vpoznali položaj na Balkanu in v njega posameznih državah, se lahko šteje za veliko praktično pridobitev.

Kljub vsem nazadnjaškim silam in reakciji bo delavski pokret balkanskih držav v bodoče voden v enotnem duhu in praktično stopal z gigantskimi koraki in šel kot celina v zvezo naprednih sil v svrhu pospeševanja vsakodnevne sistematične borbe proti kapitalizmu — za socializem.

Sofijska konferenca je uspela, ker je morala uspeti. Vsaj so bili podani vsi psihološki predpogoji. Pojavni porast strokovnih organizacij je naenkrat zastal, in še več: razpadle so strokovne organizacije, socialna in politična reakcije pa je vladala v vseh balkanskih državah enako. Zato je delavski razred nujno stremel po zopetni upostavitvi strokovnih organizacij, trdno uverjen, da vsaj tem potom lahko brani svoj borni košček kruha. In danes lahko rečemo: strokovno gibanje se oživlja, se jača, strokovno gibanje napreduje.

Trdne temelje pa moramo postaviti oživljenemu strokovnemu pokretu in zato je prav, da je amsterdamska internacionala iniciativno posegla vmes in po njenih navodilih je sofijska konferenca načrtala pot bodočemu razvoju strokovnih organizacij.

Strokovno gibanje ima jasno načrtano pot. Treba je, da se poda na to pot delavski razred oklevanja in odlašanja, ker le ta pot vodi k zmagi.

("Delavec", Ljubljana.)

Charles Edward Russell.

Charles Edward Russell še nikoli ni imel toliko reklame v svetovnem časopisju kakor jo je imel koncem maja, ko mu je angleška vlada odrekla izkrcanje v pristanišču Plymouth, ne da bi mu pojasnila zakaj.

Chas. E. Russell je bil do leta 1917 ena najbolj znanih osebnosti v ameriški socialistični stranki. Bil je socialistični kandidat za guvernerja v New Yorku, nominiran je bil za socialističnega predsedniškega kandidata l. 1916, znan je bil kot govornik, debator, pisatelj, žurnalist in mislec, kakršnih socialistična stranka ni mnogo imela (druge stranke jih sploh nimajo). Na sentlouiski konvenciji soc. stranke l. 1917, ravno ko so Zedinjene države napovedale vojno centralnim silam, je Russell bil proti "večini" in dejal, da je vojna dejstvo, ki ga ameriška socialistična stranka ne more preprečiti in da je raditega edino pametno, ako prizna, da ima pred seboj v tem slučaju dva zla, in podpira manjšega, zato da porazi večjega. Ostal je zaeno z drugimi somišljeniki v manjšini, in temu je sledil njegov izstop iz socialistične stranke. Z odstopom iz stranke pa je izginilo njegovo ime tudi iz časopisja, kajti Russell je bil potem samo žurnalist in nič več politik. Napisal je knjigo o ruski revoluciji, katera je dosegla veliko cirkulacijo, in številne razprave o delavskem gibanju in socialnih problemih, ki so izšle v raznih ameriških dnevnikih in revijah.

Angleška vlada mu je s svojo zabranitvijo napravila veliko uslugo. Russell ni ekstremist, čeprav ga angleška vlada prišteva med "skrajne" radikale. Socialistična stranka s tem da ga je izgubila ni pridobila, kajti vzlic najčistejši taktiki jo kapitalistični agentje provokatorji pod masko "skrajnega" radikalizma napadajo kot izdajalasko stranko.

Naš neslavni državni tajnik Kellogg je odklonil vstop v to deželo angleškemu komunističnemu poslancu Saklatvalu, madžarski radikalni grofovski dvojici Karolyi in nekaterim drugim, in s tem je dal angleški konservativni vladi migljaj, kako se lahko prepreči dohod radikalnih idej iz ene v drugo deželo. Vsi taki reakcionarci so v zmoti, kajti če se temu ali onemu radikalcu zabrani vstop v deželo, se s tem ne prepreči vstopa idejam, kajti te ne potrebujejo nobenega potnega lista.

NAŠ POKRET IN NAŠI LJUDJE PRED LETI IN DANES.

Slovenski socialistični klub v Milwaukee, Wis.

VICTOR PETEK.

Statistika ljudskega štetja iz leta 1920 izkazuje v Wisconsinu 12,010 Jugoslovancev, izmed katerih jih je bilo 6,671 rojenih v starem kraju in 5,339 v Ameriki. Ti Jugoslovanci so večinoma Slovenci, in največje slovenske naselbine v Wisconsinu sta milwauška-westalliska in sheboyganska. Kenosha in Racine sta manjši, in poleg teh je še precej drugih, katere pa v našem družabnem življenju ne pridejo toliko v poštev. Izmed znanih slovenskih naselbin v Wisconsinu je tudi Wil-lard, kjer so naši rojaki naseljeni na farmah.

Kratek spis o kulturnem in političnem delovanju milwauške naselbine, katera se je pričela razvijati od l. 1900 naprej, je bil podan v letošnji prvomajski številki "Proletarca" in ta članek je le izpopolnitev omenjenega.

Med važnejše socialistične organizacije našega delavstva v Ameriki spada vsekakor tudi milwauški slovenski socialistični klub, ki ima svoj začetek v letih 1908-9. Bil je prva leta važna postojanka našega pokreta. Pretvoril je naselbino v napredno trdnjavo tako zelo, da je bila slovenska katoliška fara v nji nemo-goča. Med važnejše dogodke splošnega značaja, ki so se vršili v tej naselbini, omenjam peto redno konven-cijo SNPJ. dne 16. sept. 1912, in drugi redni zbor Jugo-slovenske socialistične zveze decembra 1912. Na peti konvenciji SNPJ. je bila sprejeta znana Molekova resolu-cija, katera je obrnila tok razvoja SNPJ. v strogo delavsko smer. Milwaukee je tudi sedež Jugoslovanske podporne zveze Sloga, katera je bila ustanovljena pred dvanajstimi leti.

V Milwaukee je skoro vedno izhajal kak slovenski list, med njimi nekaj časa tudi list "Bodočnost", radi katerega se je med gotovimi odborniki JSZ. in milwauškimi člani vnel precej oster spor. Ko je slednja prenehala, jo je nasledila "Slovenija", sedaj pa izhaja v milwauški naselbini tednik "Vestnik".

Slovenski socialistični klub v Milwaukee ni bil vedno pridružen k JSZ.; spadal je direktno pod okrožno organizacijo stranke. Vzrok temu so bili deloma nesoglasja med slovenskimi sodruzi v Chicagu in Milwaukeeju, deloma drugi.

Do vstopa te dežele v vojno je bil klub z gotovimi presledki zelo aktiven, bodisi v življenju naselbine ali v splošnem političnem delovanju milwauške socialistične organizacije. Vojna je povzročila zmedenost tudi med nami, in to je imelo za posledico mlačnost v socialističnem pokretu. Nekateri prej aktivni sodrugi so se pridružili S.R.Z. (Slovenskemu republikanskemu združenju), ki se je ustanovilo tiste čase. Slovenski socialistični klub v Milwaukeeju v teh vihar-nih časih ni spadal pod okrilje JSZ. Vojne napetosti so se bolj in bolj bočile. Tudi Amerika se je imela odločiti, in po burnih propagandah se je odločila za vstop v vojno na strani zavezniških sil. Socialistična stranka je imela prve dneve po ameriški vojni deklaraciji svojo

konvencijo v St. Louisu, kjer se je izrekla proti vojni in sprejela protivojno resolucijo. Mnogi so to smatrali za zmago pronemštva, in tudi nekaterim tukajšnjim so-drugom ni ugajala sentlouiska konvencija. Odstopati so pričeli od soc. stranke in se pridružili S.R.Z., katero se je med tem razvilo v Jugoslovansko republikansko združenje.

Džingoisti so pritirali svojo šovinistično propa-gando do vrhunca, da se je tudi na nas gledalo kakor na nekake "pro Germans". Akcija za J.R.Z. je tukajšnjemu soc. gibanju mnogo škodovala. Na koncu konca so bili razočarani eni kot drugi, najbolj pa tisti, ki so verovali frazam takratnega predsednika Wilsona. Slovenska sekcija soc. stranke je životarila in "Prole-tarec" je padel na naročnikih.

V kolikor je J.R.Z. škodovala pokretu v splošnem je škodovala tudi našemu klubu, da je postal neaktiven in ostal v mrtvilo skoro dve leti. Prestali smo najhujše krize in klub se je zopet reorganiziral, a prejšnjih od-padnikov nismo več dobili v svoje vrste. Mnogi izmed njih so ostali dobri somišljeniki, a v klub niso hoteli. Klub je nekaj časa hiral, dokler nismo zopet zaspali.

L. 1923 smo ga ponovno obudili ter ga pridružili k J.S.Z. Od tedaj se njegove aktivnosti jačajo in do-seglo se je za te čase zmedenih in nejasnih idej, ki pre-večajo svet, primerne uspehe.

Leta 1925 je bil klub najbolj aktiven od kar obsto-ji, oziroma v kolikor so piscu znane razmere. Sodelo-val je v kampanjah, vršil agitacijo za pojačanje našega časopisja in bil aktiven v prosvetnem delu. Priredil je štiri predavanja, dva v slovenskem in dva v angleš-kem jeziku. Bila so precej slabo obiskana, ker ni naj-brž še nobena slovenska naselbina toliko napredna da bi ljudje prihajali na predavanja v tolikem številu ka-kor hodijo v cerkve ali na zabave. Ampak bila so uspešna kar se ostalega tiče. Večjo udeležbo smo imeli na političnem shodu za časa mestnih volitev. Na pre-davanjih in shodu je govoril s. Zaitz.

Našemu klubu gre tudi zasluga za ustanovitev slo-venske knjižnice, ki je v posesti pevskega zbora "Na-prej". Nadalje je klub posredoval, da je mestna knjiž-nica naročila večjo zbirko slovenskih knjig, med njimi za okrog \$50 iz založbe "Proletarca". Prodali smo ti-sto leto tudi veliko število "Družinskega koledarja" in lepo število prvomajske številke "Proletarca".

Letošnje prvomajske številke "Proletarca" so na-ročila samo podporna društva nad 500 izvodov, in si-ker društvo Sloga št. 1 JSPZS. 400 in društvo Sloga št. 16 SNPJ. 100 iztisov.

Zelo aktivna je bila milwauška naselbina na dram-skem polju. Dramatiko je vneto gojil socialistični pev-ski zbor "Naprej", ki je v tem pogledu vršil pionirsko delo. Populariziral jo je posebno z vprizarjanjem ta-kozvanih narodnih iger, med katerimi je imel na re-pertoaru "Rokovnjače", "Legionarje", "Desetega bra-ta", "Divjega lovca", "Revčka Andrejčka", Moč uni-forme", "Kovečevega študenta", "Mlinarja in njegovo hči", "Stare in mlade", in mnogo raznih drugih iger.

Skozi deset let je bil socialistični pevski zbor "Na-prej" vodilna sila na polju kulturnega dela v milwau-ški naselbini, predvsem v petju in dramatiki. Igre so bile razmeroma dobro proizvajane in v svoji sredi smo

imeli več prvovrstnih igalskih moči. Pevski zbor Naprej je bil dika naselbine. Njegove dramske in koncertne priredbe je ljudstvo obilno posečalo in bilo z njimi zadovoljno, kajti takrat se je še zanimalo za lepoto in umetnost. Ob priliki desetletnice "Napreja" je tedanji pevovodja E. Heim uglasbil sledeče verze:

*Naprej, naprej nas pesem naša vodi,
naprej k pravici in svobodi.
Zato je geslo naše slej in prej,
Naprej!*

Zadnjih par let ni zbor "Naprej" več tako aktiven kot je bil nekdaj. Odpadle so moči marsikomu, poleg tega pa nas davi naša splošna bolezen — brezbržnost in mrtvilo na vseh straneh. Zbor še nastopa in obdrži redne vaje. Od pionirjev "Napreja" je samo še eden v njegovih sedanjih vrstah, in sicer Frank Novak, ki je tudi njegov tajnik. Vsi drugi so v enem ali drugem času prenehali biti člani, eden, namreč Anton Novak, pa je umrl v starem kraju.

V jeseni to leto bo soc. pev. zbor "Naprej" obhajal petnajstletnico obstanka. Zavzel se je da priredi v naselbini še enkrat nekaj izrednega, — sklenil je prirediti veliko slavnostno priredbo, na katero je povabljen na sodelovanje tudi dramski odsek soc. kluba št. 1 v Chicagu, ki bo, če se odzove, vprizoril na tukajšnjem odru igro. Pričakujemo, da nas poseti več pevskih zborov in vsi prijatelji "Napreja" v Milwaukee in okoli. Našo javnost že sedaj opozarjamo na to praznovanje "Naprejeve" petnajstletnice, ki se bo vršila v nedeljo 12. decembra to leto.

Sodijo nas po sebi in svojemo računanju.

Poročevalec "D. W." je pisal iz Pittsburgha o izjavi tajnika finske soc. federacije, ki je dejal, da narodnostne sekcije v radikalnem delavskem gibanju v Zed. državah padajo, to je, da niso več na vodilnem mestu kakor pred leti. To komun. vest je ponatisnil iz "D.W." tudi hrvatski "Radnik", kateri našteva, da ima finska federacija soc. stranke 2000 članov, jugoslovanska 800, židovska 600, italijanska 300 in litvinska 110. "R." te brojke komentira po "D.W.", češ, da so sumljive, kajti če bi bile res tako visoke, tedaj so te federacije soc. stranke enako močne kakor so bile pred razkolom. Ampak, piše "R.", socialistom ni težko pripisati eno število ali dve, da dobe večje število.

Dotični ki je te številke v kom. glasilu komentiral s pripombo, da so imenovane federacije, ako imajo res toliko članov, enako močne kakor so bile pred razkolom, prikazuje, da njegovo poznanje razmer v soc. stranki sploh ne sega do razkolov. Ob enem je njegovo sumničenje dokaz, da nas sodi po svojih ljudeh, ki v resnici žonglirajo s številkami. Kdo se ne spominja poročil o veličini Workers' Party! Imela je 80.000 članov, a še v istem letu so jih znižali na 20.000. Potem so ustanovili federativno farmarsko-delavsko stranko in ji dali pol milijona članov. V resnici je imela samo tiste ki so imeli v nji plačana mesta, plačani pa so bili iz raznih fondov, katere je zbiral W. P. Njihovim številkam res ni verjeti in jim tudi nihče ne verjame. Ali ako oni žonglirajo z njimi, s tem ni rečemo, da dela enako tudi naša stranka. V socialistični stranki ni mesta za varanje in blufanje.

Prva konvencija Hrvatske Bratske Zajednice.

Ko je bila prva Konvencija Hrvatske Bratske Zajednice zaključena po treh tednih zborovanja, je ostalo še mnogo važnega dela nerešenega. Marsikaj je bilo sprejeto v naglici, precej Zajedničnih problemov se je enostavno preskočilo z mislijo, da bo že novi odbor storil kolikor bo mogel...

Za to konvencijo bo članstvo H.B.Z. plačalo okrog \$100.000, mogoče še kakih deset tisoč dolarjev več. Dasi je to prva konvencija pod novim imenom Zajednice, jih je prejšnja N.H.Z. in Hrvatska Zajednica Illinois imela že mnogo. Ta je bila v zgodovini hrvatskih konvencij v Ameriki najburnejša in najmanj plodnosna. Z njenim potekom in rezultatom ni nihče zadovoljen, in krivdo za anarhijo vale drug na drugega. Gršković je dejal, da ni bilo še na nobeni konvenciji NHZ. toliko glupanov kakor na ovi. "To je abnormalna konvencija", je zavpil nekdanji sovražnik radikalnega delavstva, in sedanji "zaveznik" komunistov. "Jaz nisem abnormalen," je zavpil neki delegat na Grškovićovo opazko, in "abnormalna" konvencija se je na vso moč smejala, čez hip ali dva pa se je zopet prepirala. Predsednik Butković jo je večkrat nazval za cirkus, da pa bo delegatom jasnejše kaj da misli, je dejal: "To ni konvencija, ampak zverinjak!" Delegat Lupis, lastnik "Hrvatskega Glasnika", je dejal, da je konvencija izvršila največji in šele tedaj, ke se je razpustila. Priznal ji je tudi "zaslugo", da je izvolila dober odbor.

O vprašanju centraliziranja razredov za bolniško podporo v HBZ. sem že pisal. To je njen najvažnejši notranji problem, ali konvencija mu ni bila niti od daleč kos. Deficita je že več deset tisočakov in še vedno narašča. Mnogi delegatje so priznali, da je centralizirana bolniška podpora vada za simulante, posebno kjer jih društva nočejo kontrolirati, in takih društev ima Zajednica baje mnogo. Nekdo je v razpravi dejal, da je centralizacija dobra, ni pa dobro članstvo HBZ., katero v večini najbrž še ni zrelo za centralizacijo. Slab poklon.

Kot ste že čitali, je politika in vera sedaj izključena iz HBZ. Ampak v HBZ. sedaj ni drugega kakor "politika" in "vera". Če se bi SNPJ. nahajala v atmosferi take "politike", bi jo KSKJ. že davno prekosila v članstvu.

Ker je bilo toliko "politike", je manjkalo konvenciji resnosti in konstruktivnega duha. Čemu naprimer pošiljanje rož sedaj temu sedaj onemu delegatu ali gl. odborniku? A ne le to: Grškoviću so poslali po njegovem zadnjem porazu na konvenciji mrtvaški venec. Mož se je raztogotil in dejal, da bo dobil na prihodnji konvenciji rdeč venec (Gršković do tedaj svoje prepričanje lahko zopet spremeni. Na konvenciji v Chicagu je vodil borbo proti "rdečkarjem", v Clevelandu pa je bil njihov vodja.) Lupisu so poslali rože najprvo iz Detroita in mož je bil tega zelo vesel. Potem so mu poslali enkrat nekaj plevela, enkrat pa šop, ki ga je Lupis na skrivaj odvil in videl, da so bila samo stebila rož. Vrkljan ga je opazoval, in ker Lupis ni vzel šopa s seboj v dvorano, ga je prinesel za njim Vrkljan ter mu ga dal v naročje tako, da je bila opozorjena na ta "dar" vsa delegacija naprednog radničkog bloka, ki se je pričela na ves glas (po sili) krohotati in cepetati z nogami. Te vrste "špasi" so stali konvencijo par

tisočakov na izgubi časa, ampak neka narod plati! Odgovorni za komedijo so vsi "bloki".

Predsednik Butković ni bil slab. Storil je kolikor je v "zverinjaku" mogel. Konvencija mu je poleg dnevnice milostno dala \$150 v nagrado za njegovo naporno delo.

Delegacija v večini ni bila kooperativnega duha, ampak je bila prežeta z "borbnim duhom". Vsi "bloki" so bili sestavljeni iz "borbenih redov". Kdor je hotel, si je z lahkoto natrpal žepe z borbenimi letaki in hrvatskimi listi, katere so delili pred dvorano (posebno "Radnika"). Proglase so izdajale vse tri struje, posamezniki pa so jih dajali ustmeno. Vsi bloki so obdrževali po sejah konvencije večer za večerom konference, na katerih so si nabirali "snage" za boje naslednji dan.

Prihodnja konvencija se bo vršila v St. Louisu, Mo. Predlaganih je bilo šestnajst mest. Na ožjih volitvah med mestoma Milwaukee, Wis. in St. Louis, Mo., je dobilo slednje veliko večino glasov.

Predno se dotaknem volitve novega odbora, naj omenim, da je imela konvencija pred seboj 193 prošenj in pritožb, katere je reševal poseben konvenčni odbor, in potem še konvencija. Pri razpravah o nekaterih je bilo mnogo "vroče debate" in "bure". Končno so bile večinoma rešene kakor jih je "rešil" odbor.

Predsednik je sejo večkrat prekinil, da se je delegacija v petih ali desetih minutah umirila, in potem je nadaljevala s svojim "težkim delom".

Največja napetost in "zanimanje" je vladalo za volitve. Prejšnja NHZ. je prišla na konvenciji 1. 1921 v roke "rdečih", napol rdečih in pa tistim ki so simpatizirali z "rdečimi". Vsi so bili takrat še pod duhovnim vodstvom Cvetkova, Kirina in drugih, ki danes niso več komunisti. Vsled "komunistične" politike je imela NHZ. mnogo bojov in rezultat teh "trzavic" je reakcija med članstvom, ki plava nazaj k "narodnemu" obrežju.

Takoj ko se je konvencija pričela pripravljati na volitve odbora, so bile razdeljene tri liste kandidatov: komunistična (napredni radniški blok), narodna in prosvjetaška. Za predsednika so kandidirali Bešenić, dosedanji predsednik, na prosvjetaški listi; Gazdić, narodnjak, in Mokrović komunist. Bešenić je dobil 89, Gazdić 159 in Mokrović 113 glasov. Bešenić, ki je bil na čelu NHZ. dolgo vrsto let, je s temi volitvami odpadel. Narodnjaki ga sovražijo, "komunisti" istotako. Na ožjih volitvah je dobil Gazdić 213 in Mokrović 148 glasov. Iz tega je razvidno, da so se prosvjetaški glasovi razdelili na obe struje. "Narodna" delegacija je napravila novemu predsedniku burno ovacijo. Volitve predsednika so pokazale moč posameznih struj in to ravnovesje je v glavnem ostalo skozi ves čas volitev. Za podpredsednika je bil izvoljen narodnjak Kuharić s 193 glasovi proti 165, katere je dobil komunist Blažeković. Tudi tukaj so se prosvjetaški glasovi delili na obe struje. Za tajnika je kandidiral Narodni Blok (N. B.) Matanovića, Napredni Radniški Blok (N.R.B.) — komunisti, Grškovičeva struja in nezadovoljni "narodnjaki" Muselina in prosvjetaši (bivši komunisti in "zmerni radikalci") sedanjega tajnika Šolića. Narodnjaški kandidat je nominacijo odklonil v prilog Šolića. Šolić je dobil 240 in Muselin 121 glasov.

Za pomožnega tajnika so kandidirali od N. B. Matanović, od N.R.B. Tomašić in od prosvjetašev Šprajcer. Dobili so, Matanović 198, Tomašić 124 in Šprajcer 39

glasov. Matanović je dobil že pri prvih volitvah nadpolovično večino.

Važno mesto v HBZ. je urad blagajnika, za katerega sta se potegovala Jonić (N.B.), in sedanji blagajnik Vuk (N.R.B.). Vuk, ki je bil ves čas konvencije na strani N.R.B., je simpatična oseba. Ni "napet" in zato so se izrekli zanj tudi prosvjetaši. Jonić je bivši glavni odbornik H. Z. Ill., zelo poznan in baje veščak v računstvu, člankar itd. Dobila sta, Jonić 181 in Vuk 178 glasov. Zmagal je prvi s tremi glasovi večine.

Za predsednika nadzornega odbora so kandidirali predsednik konvencije Butković (N.B.), Ubojčić (N. R.B.) in prosvjetaš Jos. Hrvat. Dobili so Butković 181, Ubojčić 141 in Hrvat 38 glasov. Izvoljen je Butković.

Za tajnika nadzornega odbora: M. J. Horvath, N.B.; Mato Šulentić, N.R.B.; Milan Kirin, prosvjetaš. Glasov so dobili, Horvath 148, Šulentić 126 in Kirin 84; na ožjih volitvah je bil izvoljen Horvath. Ostali člani nadzornega odbora so, M. Vinski, narodnjak, V. Piškulić, narodnjak (ta dva sta bila izvoljena na prvih volitvah, na ožjih volitvah pa sledeči:) F. Božić, narodnjak, M. Kirin, prosvjetaš in Bernardić, pristaš N. R. B.

Za odvetnika H. B. Z. sta kandidirala sedanji Zajedničen odvetnik Lucas in pa Bogadek. Izvoljen je prvi z veliko večino.

Za urednika "Zajedničara" so kandidirali trije: sedanji urednik Petrak je dobil 209 glasov; Vrkljan, ki ga je kandidiral N.R.B., je dobil 137 glasov, in Pintar 4 glasove. Petrak je bil izvoljen za urednika "Zajedničara" na detroitski konvenciji s pomočjo komunističnih glasov. Danes je z njimi v boju. Zaveznike je pred konvencijo iskal med prosvjetaši, kateri so ga smatrali za svojega vodilnega člana. Kako se bo obračal v bodoče, odvisi od vetrov, ki bodo pihali v hrvatski javnosti in v gl. odboru.

Predsednik porotnega odbora je narodnjak D. Sambol. Za tajnika porotnega odbora je bil na ožjih volitvah izvoljen Pichler, pristaš N.R.B., proti narodnjaku Bazdariću. Bazdarić je diskreditiran vsled afere s Hrvatskim sirotiščem, vzlic temu je tiščal v odbor. Prosvjetaši in nekateri napol narodni delegatje pa so rajše glasovali za Pichlerja in tako je bil N. B. v tej poziciji poražen. Za ostala mesta v porotnem odboru se je priglasilo mnogo kandidatov, kajti tu bloki niso stavili toliko ovir ambicioznim delegatom. Izvoljeni so v porotni odbor poleg omenjenih dveh prosvjetaš Lisac, komunist Čičić, narodnjaka Sanković in Krstović, in Masokato, ki je baje napol narodnjak in napol prosvjetaš. Za upraviteljico mladinskega oddelka je bila izvoljena ga. Rački. Dr. Grahek ostane vrhovni zdravnik HBZ.

Kot je na konvencijah navada, so se izvoljeni kandidatje zahvalili za zaupanje in obljubili, da bodo delali v dobrobit H.B.Z. To pot so se zahvaljevali za zaupanje tudi poraženi kandidatje N.R.B. in prerokovali, da bodo na prihodnji konvenciji gotovo zmagali. Ko je dobil po volitvah urednik Petrak besedo, da se zahvali, je nastal med delegati in na galeriji pravi kraval. Komaj da se ga je razumelo nekaj besed. Ko je pričel govoriti njegov protikandidat Vrkljan, je pa ista razgrajajoča "masa" zahtevala, da se ga — poslušaj. Povedal ni mnogo ne prvi ne drugi.

Glavni odbor, oziroma večina odbora je sedaj po mišljenju taka kot je bila v času Marohničeve smrti. V H.B.Z., oziroma v njenem odboru, je zavladovala "narodna" misel. Vsa važna mesta v upravnem odboru

imajo pristaši N. B. Urednik se mu bo moral prilagoditi, Vrkljan, ki je sedaj pomožni urednik, bo pa skorogotovo nadomeščen s kom drugim, ki bo po godu gl. uredniku in še bolj večini odbora.

Tak je konec šestletnega delovanja komunistov v HBZ. Umevno je, da sedanja "mašina" ne bo vedno mašina. Resnica pa je, da je v tej veliki organizaciji zapihal veter reakcije po zaslugi tistih, ki paradirajo pod imenom "komunisti". Povprečen hrvatski vodilni in nevedilni komunist je komunist v najboljšem slučaju leto ali dve. Med delegati v prosvjetaškem in narodnem bloku jih je bilo mnogo, ki so bili v enem ali drugem času od l. 1919 naprej komunisti, sedaj pa so proti njim v boju. Vsi se obmetavajo z blatom, zmerjajo drug drugega, očitajo si kaj vse je že kdo bil, narod pa gleda in se čudi "gospodi".

O tej konvenciji bi pisal lahko še mnogo zanimivega namreč zanimivega v tem, da bi služilo tistim ki bodo kedaj na kakšni konvenciji, kaj ne smejo početi, ako nočejo da se bo njihov zbor imenovalo zverinjak, ali se ga krstilo z "abnormalna konvencija", ali z imeni "cirkus", "komedija", "ludnica" itd.

Hrvatsko delavstvo ima v tej dragi konvenciji priliko črpati nekaj izkušnje, npr., nauči se lahko, da je v razmeroma kratkem času precej pridobilo na moči, in da je z napačno taktiko, ki ni ne delavska in ne poštena, pričelo izgubljati tam kjer bi moralo ostati najjačje.

Nekomu ki ne ve, kar bi moral vedeti, v pojasnilo.

"D.S." z dne 27. maja je objavila prvi članek iz "Proletarca" o poteku konvencije Hrvatske Bratske Zajednice in o sestavi njenih blokov, oziroma struj. To ni slabo, ker so na ta način tudi čitatelji "D.S." dobili priliko čitati vsaj eno dobro in resnično poročilo.

V komentarju pravi, da so komunisti edini ki delujejo za združenje delavskih organizacij, in zaključuje, da so oni edini ki delajo za združenje delavskih podpornih organizacij. Morajo pač vedeti, ali pa mislijo da vedo.

Nadalje konstatira v svojem prečudnem komentarju, da je za njih nekaj novega odkritje, da so prejšnji dve konvenciji NHZ. vodili komunisti. Mogoče Chas. Novak tedaj še ni bil komunist, ampak bili so drugi. On svoje čitatelje "uverava", da komunisti v HBZ. niso ničesar izgubili, ker ničesar imeli niso. Oni postajajo v HBZ. vse jačji, iz česar sledi, da so imeli na tej konvenciji večjo moč kakor na prejšnjih dveh konvencijah NHZ.

Konvencijo NHZ. l. 1921 v Pittsburghu so vodili komunisti. Ako dotični voditelji niso več komunisti, ne moremo pomagati. Ampak takrat so bili ravno tako navdušeni "rrrevolucionarni" komunisti kakor so danes Zinić, Loyen, Fišer in Chas. Novak. Čez dve leti bodo najbrž zopet drugi, in tisti drugi bodo trdili o Ziniću, Loyenu, Fišerju in C. Novaku isto kar sedanji trdijo o bivših komunističnih voditeljih.

"Komunistična" skupina na pittsburški konvenciji NHZ. je vodila in kontrolirala konvencijo. Izvolila je večino takih članov v gl. odbor, ki so se ji zdeli vredni zaupanja. Oba urednika "Zajedničara" sta bila aktivna člana Workers' Party, in eden je še danes. "Zajedničar" je bil do pred letom dni urejevan v smislu

lista, ki je prijazen in naklonjen Ruthenbergovi-Fosterevi stranki. V društvah Zajednice so imeli vso mogočo zaslonbo. Konvencija v Pittsburghu je sprejela resolucije komunistov. Prispevala je \$30,000 za prebivalstvo ob Volgi v sov. Rusiji, katero je bilo prizadeto vsled katastrofalne suše. Naravno, da je pittsburška konvencija poslala vzlic komunističnemu vodstvu pozdrave predstavnikom ameriških kapitalističnih strank, da je prispevala precejšnje vsote za narodne institucije in da je sprejela nekaj narodnih resolucij. To je bilo pač "menevriranje" od obeh strani.

Glavni tajnik NHZ. Mavrić je bil eden najaktivnejših komunistov. V Pittsburghu so trdili, da se je za "podzemsko" delo veliko bolj zanimal kot za tajniške posle v Zajednici. Kakor so med vojno vladni uradniki odvlékli knjige in arhiv JSZ. na federalni urad, tako so jih kmalu po Mavrićevem prihodu v urad NHZ. odnesli Zajednici. Če Mavrić danes ni več komunist, ni naša krivda. Ampak bil je, in v glavni urad je bil izvoljen ne sažno kot član NHZ. ampak kot komunist. V Clevelandu ste poskušali izvoliti komunistu, in videli ste, koliko ste — izgubili.

Milan Kirin, podpredsednik NHZ., predsednik pittsburške konvencije NHZ. in tako dalje, je bil komunistični voditelj. Ko ga je konvencija izvolila za svojega predsednika, je vedela da glasuje za človeka, ki je prvak v komunističnih vrstah. Bil je enako radikalen kakor so danes Zinić, Loyen in C. Novak, ako ne še malo bolj, kajti takrat je bilo nevarnejše — kakor danes. Užival je zaupanje komunistične organizacije, ki ga je poslala na misijo v stari kraj (v Jugoslavijo) in mu v ta namen izročila čedno vsoto novcev za propagando "u kraju". Ako Milan Kirin ni več komunist, ni naša krivda, ampak bil je in kot komunist je bil izvoljen v upravo NHZ. Poskusite danes, ako niste ničesar izgubili.

Detroitški konvenciji NHZ., ki se je vršila l. 1923, je predsedoval komunist, ki je še "komunistu". Tudi na konvenciji v Detroitu so bili komunisti močni, a ne več toliko kakor v Pittsburghu. Vendar pa so še bili sposobni "voditi" konvencijo, čeprav jo niso docela kontrolirali.

Sedanji urednik "Zajedničara" je bil v Detroitu izvoljen za urednika s pomočjo komunističnih glasov. Bil je smatran za pristaša "komunističkih ideja" in računali so, da bo pisal vsaj indirektno za W. P.

Komunisti so v NHZ., oziroma v sedanji HBZ. vse izgubili kar so imeli, in zato se lahko govori, da "propadajo", kot naglašja "D. S." Seveda ona tega ne priznava, ampak pravi, da hočemo mi situacijo prikazati v taki luči.

Dosedanji gl. blagajnik NBZ. Vinko Vuk je pristaš Naprednog Radničkog bloka, torej komunist, dasi ravno ni tako hude sorte kakor vodilni Radnikovci. Ne le pristaši N. R. B., ampak tudi prosvjetaši (Cvetkovci in Kirinovci) so glasovali za Vuka, vzlic temu ga je porazil najizrazitiji predstavnik "narodnjakov" Božo Jonić. Mar je to znak napredovanja "Radnikovcev" v H. B. Z., ali je znak nazadovanja? Jonić, Lupis in kompanija je zaključila, da mora Besenić iz glavnega odbora NBZ. In vodila je proti njemu enako ljut boj, kakor komunisti. Bešenić, ki pri združevalnem delu hrvatskih podpornih organizacij ni brez zasluga, ki je za NHZ. marsikaj storil, ki je bil pionir med hrvatskim delavstvom za socialistično vzgojo, soustanovitelj "Radničke Straže", eden izmed ustanoviteljev JSZ., in ki je pozneje odšel precej daleč s komunistič-

nim valom, je bil poražen po zaslugi "naprednog" radničkog bloka. Sedaj so oboji, N. R. B. in prosvjetaši, za precej časa zaigrali, in v HBZ. bo zavladal vsaj za gotovo dobo duh, kakor ga predstavljata Kresičev "Hrvatski List" in Lupisov "Hrvatski Glasnik". NBZ. bi na konvenciji v Clevelandu lahko prišla pod upravo zavednega delavstva, če bi bila delegacija, ki je trdila da zastopa "klasno svijesni radni narod", res zavedna in — pametna. Ker je bila premalo zavedna in skoro nič pametna, je plačala pojedino narodnjakom ne da bi smela pogledati k mizi. Pobrala je par drobtin in to imenuje pričetek—zmage.

Radnički Dom v Detroitu. — Selitev iz Chicaga v Detroit?

V letih ko je bilo socialistično gibanje v tej deželi močno ne samo med slovenskim ampak tudi med srbskim in hrvatskim delavstvom, so združeni klubi vseh jugoslovanskih narodnosti v Detroitu zgradili Radnički (delavski) dom, ki je bil središče skupnih socialističnih aktivnosti v avtomobilskem mestu. Po razkolih v stranki so se hrvatske organizacije ločile od JSZ., in tedaj se je pričela borba za posest doma. Na eni strani je bila hrvatska sekcija, ki je šla s komunisti, na drugi srbske organizacije, ki s oostale v JSZ. Ker Dom ni bil delniško podjetje, je postal spor toliko bolj kompliran. Končni rezultat boja je bil, da je dom ostal tistim ki ga niso zgradili (v današnji hrvatsko-srbski organizaciji Workers Party v Detroitu jih je zelo malo izmed onih, ki so pomagali zgraditi Radnički dom. Cvetkovci so bili zadnji, katere so najnovejši komunisti izrinili iz vodstva.)

Uprava Radniškega doma v Detroitu že dolgo razpravlja o možnostih predelati poslopje tako, da bo bolj odgovarjalo potrebam njihove organizacije. Pred nekaj tedni je razpisala posojilo v znesku \$15,000. Izdala je bonde po \$50, katere obljubuje obrestovati po 5%. Ko bo Dom preurejen, pravi, da bo vreden nad sto tisoč dolarjev. Ako dobi zadostna sredstva in ga prenovi na podlagi sedanjega načrta, bo imel zelo lično pročelje in poyečane prostore.

Radnički dom je sedaj inkorporiran, kajti novi gospodarji so se naučili, da ni varno, če ni pravo lastništva dobro in pravilno ter legalno zabeleženo.

Povečanje Radniškega doma pa ima še neko drugo ozadje, katero splošni jugoslovanski delavski javnosti ni znano. Gre se namreč za selitev jugoslovanskega komunističnega "hedkvodra" iz Chicaga v Detroit. Ako se dobi potrebno posojilo, imajo komunisti v svojem daljnem načrtu ustanoviti v Domu tiskarno, kjer bi tiskali svoje liste. Gre se posebno za "Del. Slovenijo", katera ima v Chicagu še težje čase kakor preje v Milwaukeeju. Ne ve se še, v koliko bo načrt izvedljiv, ker je treba računati z eksekutivo W. P., katera bi rada, da bi se čim več njenih publikacij tiskalo v njeni tiskarni pod njeno kontrolo. Če listi izhajajo drugje, jih ni tako lahko "komandirati". Najvažnejše vprašanje pa je denar. Za predelavo poslopja potrebujejo za začetek vsaj \$15,000, "Radnik" pa zbira fond za dnevnik v vsoti \$15,000. Dosedaj je zbral okrog devet tisoč, toda dnevnik stane in nabrane sume skoro sproti izginevajo. "Radnik" dosedaj ni sprejemal oglasov, ali danes je prelomil tudi to pravilo.

"Delavska Politika" pod upravo in kontrolo S. S. J.

"Delavska Politika", dnevnik, ki izhaja v Ljubljani, poroča, da je prešel pod kontrolo in vodstvo Socialistične stranke Jugoslavije, oziroma pod kontrolo in vodstvo socialistične organizacije za Slovenijo, katera pripada SSJ.

"Delavska Politika" je pričela izhajati 1. januarja t. l. Njen glavni urednik je Rudolf Golouh. Omogočile so ga zadrage, kot so tedaj poročali, največ na iniciativo Antona Kristana, ki je hotel, da delavstvo dobi svoj dnevnik.

"Delavska Politika" z dne 29. aprila poroča o premembi kontrole sledeče:

"Včeraj smo objavili sklep Konzorcija "Delavske Politike", ki izroča svoj list strankini pokrajinski upravi, ki ga bo od 1. maja dalje izdajala v smislu svojih sklepov. S tem aktom je Konzorcij "Delavske Politike" pokazal, da je pomagal osnovati naš dnevnik zgolj z namenom, da pomaga našem ugibanju v najtežjih časih, da pomaga delavstvu do zmage, da utrdi edinstvo, da dvigne speče mase k samozavesti, da razširi socijalistično idejo in uveljavi socijalne akcije. Ta sklep prica, da je bilo le prosto klevetanje vse ono, kar se je po raznih listih pisalo, da je bila "Delavska Politika" ustanovljena radi oseb in ne radi stvari. Ponovno smo v našem listu naglašali, da služimo le delavstvu, njegovemu edinstvu in njegovi ideji, da služimo le interesom pokreta in stranke. Omenjeni sklep Konzorcija potrjuje sedaj znova, da nas je vodil pri vsem le ta lepi namen in da smo s svojim delom le pripomogli, da razpolaga naše gibanje v času najtežjih borb z lastnim dnevnim glasilom. Prav nič ne pretiravamo, če trdimo, da je naš list mnogo prispeval k lepi zmagi pri volitvah v Delavsko zbornico in pri občinskih volitvah v Trbovljah ter sploh pri razveseljivem in dobro obetajočem novem življenju v vseh naših delavskih razrednih organizacijah."

Pet žensk prejelo dividende v plamenih.

V Rockfordu, Ill., je dne 28. maja zgorelo pet žensk v tovarni, v kateri se je pripetila eksplozija celuloidea. Osem drugih oseb je bilo smrtno nevarno obžganih.

To so edine dividende, ki so jih prejeli v svojem življenju.

Med zgorelimi ženskami je tudi Mary Lillie, mati osmih otrok. Ni igrača, biti mati osmih otrok in delati — v tovarni! In nič kaj prijetno ni trpeti z otroci in pri tem garati v tovarni za preživljanje družine. Umreti po vsem tem dolgoletem trpljenju v plamenih tovarne, temu se po pravici lahko pravi — tragičen konec.

Ali se vam ne zdi, da je nekaj gnilega v ekonomskem sistemu, ki to dopušča? Ako mislite da ne, tedaj ostanite pristaš ene ali druge stranke, ki jo kontrolira Wall Street v interesu profita za svoje ljudi.

Kadar ima vaše društvo, ali pevski zbor itd. v priredbo, ali jo oglašate tudi v "Proletarcu"?

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA.

DOPISI.

KLUB ŠT. 1 DOSEGEL ŠTEVILO NAD STO ČLANOV.

CHICAGO, ILL. — Na seji kluba št. 1, ki se je vršila v petek dne 28. maja, je pristopilo devet novih članov, nekaj tistih, ki niso bili več dobro stoječi člani, so pa poravnali članarino, tako da ima danes klub št. 1 nad sto članov in članic, ali najvišje število, ki ga je dosegel od kar obstoji.

Prvi slovenski socialistični klub v Chicagu, kateri ima danes v JSZ. št. 1, se je ustanovil pred petindvajsetimi leti (l. 1901). Kakor skoro vsak naš klub, je tudi ta po preteku dobrega leta aktivnosti prenehal; obnovil se je l. 1903. V začetku se mu je pridružilo mnoga takozvanih svobodomislicev, ki so mislili da je socialistični klub v slovenski naselbini v Ameriki isto kar je bila tedaj narodno napredna (liberalna) stranka na Kranjskem. Malo je starih svobodomislicev v Chicagu, ki ne bi bili prva leta po ustanovitvi našega kluba vsaj par mesecev njegovi člani. Dosegel je tiste čase okrog šestdeset članov, a njih število je potem padlo na dvajset in se držalo dolga leta števila 20 do 30. Klub št. 1 je pričel trajno naraščati v članstvu šele par let po vojni. Veliko jih je pristopilo v tem času, a trajno ostane v klubu le gotov odstotek novih članov. V klubu št. 1 so danes skoro vsi aktivnejši uradniki naprednih podpornih društev. Klub ima svoj dramski in pevski odsek. Slednji se je ustanovil šele to leto. Klubovo delovanje na dramskem polju mu je prineslo sijajne uspehe.

Klub št. 1 ima precej veliko knjižnico, katera vsebuje med drugimi knjigami nad sto večjih iger.

Odbor klubovega pevskega zbora je na zadnji seji poročal, da bo "Sava" postala mešan pevski zbor. Ape-lira na vse slovenske pevke v Chicagu, da postanejo članice "Save".

Dne 5. decembra t. l. priredi "Sava" s sodelovanjem klubovega dramskega odseka svoj prvi koncert, od kar je pridružena klubu št. 1.

S. Anton Trojar, ki je bil zapisnikar kluba, je vsled nočnega dela odstopil od zapisničarstva, na njegovo mesto pa je bil izvoljen s. Fred Vider.

Program za priredbo v soboto dne 3. julija bosta aranžirala pevski in dramski odsek kluba, priprave za drugo delo ob tej priliki pa je prevzel poseben odbor, v katerem so Anna Turk, Angeline Tich, Joško Oven, Frances Tauchar in Vinko Ločniškar. Slednji je tajnik tega odbora. Stanovanja delegatom VI. rednega zbora bodo preskrbeli Chas. Pogorelec, Fred Vider in Anton Žagar. Kdor izmed rojakov v Chicagu ima za tri do pet dni na razpolago sobo, naj sporoči enemu izmed omenjenih treh članov.

Za delegata našega kluba sta izvoljena sodruga Donald J. Lotrich in John Olip.

Po končanem dnevnem redu je sledilo predavanje, ki je bilo eno izmed najbolj zanimivih v tej sezoni. Predaval je s. Ivan Molek o socialistični etiki in morali. Predavatelj je predmet zelo poludno obdelal in držal pozornost navzočih do konca. Kakor druga Molekova predavanja, bo tudi to objavljeno v listu. — P. O.

STAVKA IN DRUGO.

COLLINSBURG-WEST NEWTON, PA. — O tukajšnji stavki premogarjev v "Proletarcu" še ni bilo poročano. Pri nas je tako kot v drugih krajih kjer ima Pittsburgh Coal Co. svoje premogovnike. Rudarji so na stavki, ker nočejo sprejeti plačilne lestvice iz leta 1917. Kompanija je v bližnji okolici odprla že pet ro-yov, ki jih operira s skebi, katere je dobila sem iz raz-nih krajev. Izmed premogarjev tega okrožja jih stav-kokazi le kake 3 do 5 odstotkov, drugi so doseljenci, večinoma iz W. Virginije. Iz West Virginije pa poro-čajo, da stavkokazijo tam Pennsylvančanje, in iz tega bi človek sklepal, da se v domačem kraju sramujejo eni kot drugi judeževga dela, zato se izselijo med tuje, kjer lažje skrijejo svoje obraze. Dokler se bo to godilo, delavstvo ne more pričakovati trajnih uspehov in na-glih zmag v stavkah. Napredek delavskega razreda je zapopaden samo v solidarnosti, samoponosu, z drugi-mi besedami, v razredni zavednosti in izobrazbi. Če primanjkuje teh stvari, ne more biti napredka.

Priznati je treba na tem mestu, da je collinsburška naselbina stoodstotno na strani stavkarjev; vsi njeni stanovniki rudarji so lojalni stavkarji. Ker izprtje in stavka traja že nad leto dni, je razumljivo, da vztraja-nje v borbi toliko časa zahteva veliko potrpežljivosti in dobre volje. Lojalni unijski možje prenesejo vse ne-prilike, boli jih pa, ko vidijo, da je še mnogo hlapcev na svetu ki tišče biti hlapci. Pri piketiranju jim skebi, katere stavkarji opozarjajo, da kradejo kruh sebi in njim in da se prodajajo, kažejo — osle, in se jim pos-mehujejo. Zaslepljeni so in ne vedo kaj delajo, kom-panijam pa vendarle koristijo in škodijo sebi kakor ti-stim ki niso za Judeže.

Štrajk je prizadel tudi društva in socialistični klub gmotno in v članstvu. Ljudje se selijo v mesta, ali pa v kraje kjer so neunijski rovi.

Tukajšnji socialistični klub radi opisanih razmer komaj životari, namesto da bi napredoval, kot bi bilo prav v takih časih pričakovati. Priporočljivo bi bilo, da bi obdržaval seje vsaj za časa volilne kampanje. Treba je v nji sistematičnega dela in zato so potrebne seje, da se dogovorimo glede agitacije. Res da klub ni številen v članstvu, ima pa precej simpatičarjev, in radi teh bi bilo dobro, da gremo v širšo agitacijo za socialistično listo.

Prej, ko še ni bilo 18. amendmenta, je volilec ve-del da ima odločati med tremi strankami: republikan-sko, demokrasko in socialistično. Prvi dve sta kapi-talistični in zaveden delavec je to razumel. Ali danes begajo valilce še z mokračmi in suhači; stotisoče delav-cov begajo z agitacijo za in proti prohibiciji, da pri tem pozabijo gledati na resnične in pereče probleme, ki so za delavstvo življensko vprašanje. V imenu 2½% piva love glasove, in jih tudi dobe.

Naloga sodrugov je, da delavcem pojasnilo stališ-če socialistične stranke tudi o tem vprašanju. Socia-listi so proti pijančevanju, kajti alkohol, ako se ga uživa preko mere, je strup za človeka, ki ga polagoma ubi-ja duševno in telesno. Ali socialistična stranka je tudi proti hinavski, korumpirani prohibiciji in proti vsa-kemu svetohlinstvu. V vsaki stvari zmernost. Soci-

alisti bi znali regulirati produkcijo alkoholnih pijač, znali bi kontrolirati distribucijo, in odpravili bi korupcijo. Učili bi ljudstvo kaj je zanj dobro in kaj ni, ogibali pa se bi enostavnih prepovedi, s katerimi se ničesar ne doseže.

Tukajšnje društvo št. 64 SNPJ. je svoječasno prelozilo nekaj knjig od Izobraževalne akcije JSZ.; nekateri so jih že čitali, drugi, ki jih še niso in jih žele, pa naj se oglasijo pri tajniku. To društvo je naročilo tudi 50 izvodov prvomajske številke "Proletarca", ki so bili razdeljeni med rojake. Upam, da je čitateljem ugajala. Zase vem, da sem bil zadovoljen z njo.

Iz tega dopisa razvidite, da se tudi pri nas stori nekaj za napredek. Vzrok da ne moremo več, je dolgotrajna brezposelnost in stavka. Vzlic temu pa ne smemo biti zadovoljni s tem kar storimo, ampak storiti moramo več.

Dasi so apelii v glavnem "glas vpijočega v puščavi", vendar še enkrat apeliram na tiste ki so za odpravo sedanjega ekonomskega reda in za izboljšanje življenjskega stanja delavcev kjer in kolikor mogoče, da se pridružijo socialistični stranki, odnosno našemu klubu, in da pridobite za enak namen tudi druge. Če hočemo odpraviti stavke, brezposelnost in vse kar ima kapitalizem slabega v sebi, moramo odpraviti vzrok. Vzrok je kapitalistični sistem.

John Langerholc.

POJASNILO KLUBU ŠT. 118 V CANONS-BURGU.

V letošnji prvomajski številki "Proletarca" je med drugimi slika kluba št. 118 JSZ. v Cannosburgu. Pod sliko je rečeno, da so na nji vsi razen Marko Tekavca, in da šteje klub 24 članov in članic.

V "Zgodovini kluba št. 118 JSZ.", katera je bila priobčena v isti številki, piše S. John Koklich, da ima klub ob času ko je on pisal poročilo, 24 članov.

S. John Česnik je poslal imena oseb na sliko, ne pa koliko ima klub članov, niti ne da Marko Tekavca ni na sliko. Razen imen oseb ki so na sliko ni poslal nobene druge pripombe. Imena je poslal na priporočilo iz upravnštva, ostale informacije pa je dodalo uredništvo, ki se je opiralo na opis zgodovine kluba v kolikor se tiče števila članov.

Ker pa ni na sliko poleg Tekavca še nekaj drugih članov, kot so nam sporočili pozneje, in da ne bo kdo izmed njih domneval, da se jih ni omenilo po krivdi kakega člana kluba št. 118, naj jim služi to pojasnilo v zagotovilo, da ne odpade na tajnika kluba ali na kakega drugega člana kluba št. 118 nikaka krivda za napačno tolmačenje o številu članov, oziroma, da so na sliko vsi člani, kolikor jih ima klub, razen enega.

Prihodnja klubova seja se bo vršila v nedeljo 13. junija ob 9. dopoldne, na kateri naj se zabeleži v zapisnik tudi to pojasnilo.

PREMEMBA DATUMA SEJE KLUBA ŠT. 27.

CLEVELAND, O. — Prihodnja redna seja kluba št. 27 se bo vršila v soboto dne 12. junija ob 7:30 zvečer v Slov. nar. domu, namesto v nedeljo kot običajno. Vzrok premembe je, ker ima v nedeljo 13. junija pevski zbor Zarja izlet in bi bilo soderugom, ki so člani zbora, onemogočeno prisostvovati seji. Udeležite se zategadelj seje v soboto 12. junija. Spored bo važen.—*John Krebelj.*

HREPENENJE PO BOLJŠEM ŽIVLJENJU.

TRIADELPHIA, W. VA. — Vsakdo, ki je normalnega razuma, hrepeni po boljšem življenju, po olajšanju trpljenja, po počitku. Človek imam neštete ambicije, delavci in kmetje pa upajo večinoma v sanjah.

V teh hrepenenjih so nastali posedujoči in neposedujoči sloji. Milijone ljudi gara v prid nekaterih, in to je v današnji družbi smatrano za pravilno in pravično. V ekonomskem podjarmljenju delavcev in kmetov se je udingalo kapitalizmu vse polno služabnikov: bosi vseh vrst, duhovščina, sodniki, odvetniki, časnikarji itd. Le malo izmed teh služi delavstvu, in redki so, ki so na čelu delavstva v njegovem boju proti izkoriščanju in za boljše življenje.

Mislim, da tisti, ki so študirali do dvajset let v šolah, bi se lahko pošteno preživljali ne da bi se prodajali kapitalistični mašini za potlačevanje delavstva. Seveda, lažje je vzeti službo ki jo ima bos na razpolago, kot pa se držati takozvanega prepričanja in se postavljati po robu delodajalcem. Vzemi, če ne bo pa kdo drugi, si mislijo sužnji, in kapitalizem ni za hlapce nikoli v zadregi.

In duhovniki. Po naukih krščanstva bi morali biti duhovniki najlojalnejši služabniki ljudstva in se boriti zanj proti vsakomur. Mesto tega uče, da je treba ubogati gosposko, da moramo biti lojalni gospodarjem, in zavajajo vernike s stoterimi drugimi "nauki", pri spodobami in takimi pripomočki. Krist, katerega časte za svojega Odrešenika, je bil vzgojen po naukih judovske vere, bil je obrezan kot je določeval običaj, in vse je šlo pri njemu kakor je določevala židovska vera, ko pa je dorastel, se je, kot pripovedujejo krščanske zgodbe, uprl veri svojih očetov, duhovnikom židovstva in vsem ki so izrabljali vero ter pričel razodevati nov nauk. Judje so ga s pomočjo rimljanskih oblastih za ta njegov čin križali, ne zato da bi odrešil svet s smrtjo na križu, ker je to samo bajka poznejšega krščanstva, ampak zato da so umorili enega upornega

NAŠI KORESPONDENTI.

Delavski listi se v glavnem opirajo na SVOJE korespondente. O delavskem gibanju, kakšno je v vsakem posameznem kraju, morejo podati jasno sliko samo poznavalci gibanja, in to so delavski korespondenti.

"Proletarec" ima lepo število sotrudnikov. Nima pa še poročevalca v vsaki naselbini, ki bi redno obveščal javnost o vsem, kar se v naselbini dogaja. Vsako važnejšo spremembo je dobro sporočiti; vse aktivnosti kluba, pa tudi neaktivnosti, naj se zabeleži v našem glasilu.

Mnogi dopisniki in čitatelji nam pošiljajo izrezke iz raznih listov o stvareh, ki se jim zde važne. To je en dober način kooperacije s svojim glasilom. Pošiljajo nam kopije letakov, ki jih dobe na raznih shodih, sejah ali kjerkoli, informacije o tem in onem. Vse to daje uredništvu vpogled življenje naselbin, v početje posameznikov, strank, stranic in struj. Soderugi, pridružite se našim korespondentom in kooperirajte z uredništvom.

agitatorja, ki je bil nevaren židovski duhovščini, oblastim in imperialističnim Rimljanom. Vladujoči so se vselej zatekli k nasilstvom, kadar so jim oznanjevalci pravice omajali pozicijo in moč. Kadar vladajoči zatro skupine katere se bore za pravico in za izboljšanje življenskega stanja množic, odrešijo s tem sebe in svoje interese, dokler se ne pojavijo novi borci in tedaj jih križajo znova. Z njimi pa prihaja odrešenje človeštvu polagama, z vsakim križanjem nekaj. Kadar pa se bo ljudstvo zbudilo in spoznalo svojo moč, ko se bo naučilo rabiti svoje energije sebi v prid, tedaj pride pravo odrešenje. Odrešnik človeštva bo misleči delavski razred. — L. S.

Ali hočete več raznovrstnega čtiva v "Proletarcu"?

Sodrugi in somišljeniki, ki agitirajo za razširjenje "Proletarca", se večkrat pritožujejo, da imajo teškoče, ker se ljudje pritožujejo, da prinaša "Proletarec" premalo "novic" in povesti. To mnenje izražajo tudi mnogi naročniki.

Večji del sodrugov in naročnikov se zaveda, da "Proletarec" ni navaden "newspaper", ampak da je glasilo socialistične stranke in da je urejevan tako kot je socialistični tednik mogoče urejevati. "Proletarec" ne izhaja radi businessa in ni urejevan v businesskem smislu, pač pa tako kot je za delavstvo potrebno. S tem pa še ni rečeno, da ne bi prinašal več gradiva, ako bi bilo mogoče. Prinašal pa ga bo več, ako hočemo list povečati.

"Proletarec" v sedanjem obsegu je za naše razmere in potrebe premajhen. Stranka, svetovni položaj, naše aktivnosti na prosvetnem in političnem polju zahtevajo povečanje našega glasila.

"Proletarec" ima precejšen krožek dopisnikov in sotrudnikov, katerih število bi postalo še večje, ako bi bilo več prostora za njihova poročila. Tako pa jih je velikokrat treba krajšati, da morejo vsaj glavni in nujni ob času v list. Povesti, teoretični in drugi članki dobe le malokdaj po nekaj strani prostora. Ako list povečamo, se bo temu odpomoglo.

Povečan list bo imel več raznovrstnega gradiva in s tem bo lahko boljše ustrežal tudi tistim, ki jim sedanja razpodelba poročil in člankov ne ugaja. Novi naročniki se ne bodo mogli izgovarjati, da so v njemu sami klubi in politika, ter "težko gradivo."

Za rekrutiranje socialističnih delavcev je v začetku v resnici potreba več lahkega čtiva, da se med tem priuče razumevati tudi težjega. V tem se pridružujem besedam pokojnega s. Bratinga, bivšega švedskega ministerskega predsednika, ki je dejal:

"Če hočete delavca vzgojiti, da bi rad čital naše časopise in knjige, potem mu dajte lahkega čtiva. Ne oplašite ga takoj spočetka s težkournljivimi in učenimi članki o znanstvenem socializmu. Prilagodite se njegovemu razumu in njegovemu srcu. Kratkočasna anekdota, ki vsebuje poučno moralo, kratka notica o kakem dnevnem vprašanju, kateri se prida tozadevno naše stališče, poljudno pisane novice, bo več koristilo kakor celi zvezki globokoučenih stvari, katerih priprost delavec ne more razumeti."

Ako ste prijatelj delavskega tiska, boste v tej važni kampanji tudi vi storili svojo dolžnost. Omogočite povečati "Proletarca", da bo prinašal več raznovrstnega čtiva, ki bo zanimalo tudi čitatelje kateri še niso socialisti. Zberimo potrebni fond za povečanje "Pro-

letarca" čim prej. Poskusimo v ta fond dobiti dva tisoč mesto enega, da "Proletarca" povečamo za osem namesto štiri strani. Ta cilj je dosegljiv, ako stori vsakdo izmed nas svoj mali del. Kajti če storimo vsi kar je v interesu lista potrebno, ne bo na nikogar odpadlo veliko dela in z malimi prispevki bi dosegli potrebno vsoto. V nasprotnem slučaju, ako se prepusti delo samo nekaterim, bodo morali mnogo delati in veliko prispevati.

Prvi izkaz prispevkov v fond za povečanje "Proletarca" je objavljen v tej številki. Pridružite se kampanji. Ako potrebujete kake informacije, ali ako želite nabiralne pole, pišite upravništvu.

Na tiste ki so se že odzvali, apeliramo, da naj ne prenehajo sodelovati v kampanji. Bodite v nji aktivni toliko časa, da bo potrebna vsota skupaj. In ob enem, skrbite, da se "Proletarca" čimbolj razširi, kajti to mu bo zaguralo trajno povečanje.

Anton Žagar, upravnik.

IMENIK DELEGATOV VI. REDNEGA ZBORA J. S. Z.

Dosedaj so prijaviili delegate za VI. redni zbor J. S. Z., ki se bo vršil dne 3.—5. julija v Chicagu, sledeči klubi:

Štev. kluba in kraj. Ime in naslov delegata.

- 1, Chicago, Ill.—Donald J. Lotrich, 1937 S. Trumbull Ave.; John Olip, 2426 S. Clifton Park Ave.;
- 2, Glencoe, O.—Nace Zlemberger, L. box 12;
- 15, Sublet, Wyo.—Frank Homar, box 94;
- 27, Cleveland, O.—Joseph Jauch, 6319 Carl Ave.;
- 37, Milwaukee, Wis.—Joseph Radelj, 477 51st Ave., W. Allis, Wis.;
- 45, Waukegan, Ill.—Martin Judnich, 706 McAlister Ave.;
- 49, Collinwood, O.—Joseph Presterl, 722 E. 160th St.;
- 60, Gillespie, Ill.—Geo. Vrečić, box 103, Sawyerville, Illinois.
- 69, Herminie, Pa.—Anton Zornik, box 202;
- 114, Detroit, Mich.—Joseph Klarič, 12513 Maine St.;
- 118, Canonsburg, Pa.—John Chesnik, box 170;
- 123, Maynard, O.—Ant. Garden, L. box 851, Bridgeport, O.;
- 128, Nokomis, Ill.—Lucas Groser, R. 2, Box 110;
- 189, Blaine, O.—Frank Germ, box 31;
- 232, Barberton, O.—Geo. Sonoff, 129 Center St.;
- 235, Sheboygan, Wis.—Frank Štih, 728½ Kentucky Av.

KONFERENCE KLUBOV J. S. Z.

Zapadna Penna.—Louis Britz, box 34, Lawrence, Pa.

BRATSKI DELEGATJE DRUŠTEV IZOBRAZVALNE AKCIJE.

Štev. društva in kraj:

- 1, SNPJ, Chicago, Ill.—Fred A. Vider;
- 39, SNPJ, Chicago, Ill.—Frank Udovich;
- 81, SNPJ, Red Lodge, Mont. — Chas. Pogorelec, zastopnik;
- 86, SNPJ, Chicago, Ill.—Frank Petrich;
- 142, SNPJ, Collinwood, O.—Joseph Presterl;
- 333, SNPJ, Blaine, O.—Frank Germ;
- 344, SNPJ, Sheboygan, Wis.—Frank Štih.
- 20, SSPZ, Cleveland, O.—Frank Mikšic, zastopnik.

EKSEKUTIVA J. S. Z.

Charles Pogorelec, tajnik J. S. Z.

Člani eksekutive: Frank Alesh, Sava Bojanovich, Geo. Maslach, Vincent Cainkar, Frank Udovich, Božo Stojanovich, Fr. S. Tauchar, Frank Zaitz, Anton Zornik. Nadzorni odbor J. S. Z.: Filip Godina, Blaž Novak, Peter Kokotovich.

Urednik Proletarca, Frank Zaitz; upravnik Anton Žagar.

Prosvetni odsek Joško Oven.

Odbor za pravila: Chas. Pogorelec, John Olip in Frank Zaitz.

RAČUN RAZPEČANIH ZNAMK J. S. Z.

Za mesec april 1926.

DRŽAVA IN MESTO	Redne znamke	Dualne znamke	Izj. znamke	Prejemki	Glav. sta- nu str.	Drž. in okr. org.	Konv. fond J. S. Z.
ILLINOIS:							
Chicago,							
No. 224 ..	12	6	..	\$ 5.70			\$ 1.80
Waukegan ..	23	6	..	9.00			3.20
Gillespie, ..	10	10	..	6.50			2.00
Springfield, ..	6	5	..	3.55			1.10
Virden	6	..	..	1.80			.60
Nokomis	5	4	..	2.90			.90
M. at L.	..	8	..				
Chicago No. 1,100	20	..	..	37.00	\$26.63	\$21.30	12.00
INDIANA:							
Universal ..	7	..	..	2.10			.70
Clinton	5	8	..	4.30			1.30
Blanford	4	1	..	1.55	3.12	2.50	.50
KANSAS:							
Gross	3	7	5	3.35	1.25	1.00	1.20
MINNESOTA:							
M. at L.	7	..	..	2.10	.88	.70	.70
OHIO:							
Blaine	8	8	1	5.20			1.60
Maynard	12	14	..	8.50			2.60
Cleveland ..	40	..	..	12.00			4.00
Collinwood ..	26	6	..	9.90			3.20
Bridgeport ..	15	..	..	4.50			1.50
Warren	10	5	..	4.75			1.50
M. at L.	15	..	..	4.50			1.50
Power Point ..	2	7	..	3.05			.90
Nefts	5	4	..	2.90			.90
Glencoe	6	2	..	2.50	23.13	18.50	.80
PENNA:							
Renton	5	3	..	2.55			.80
Herminie	11	4	..	4.70			1.60
West Newton ..	9	4	..	3.80			1.20
Sygan	13	..	..	3.90			1.30
Avella	9	8	..	5.50			1.70
M. at L.	..	..	..				1.20
Lloydell	15	4	..	5.90			1.90
Harwick	..	..	..				1.00
Latrobe	18	8	..	8.20			2.60
Lawrence	10	2	..	3.70			1.20
Canonsburg ..	18	1	..	5.75	17.62	14.10	1.90
WISCONSIN:							
Milwaukee ..	40	..	..	12.00			4.00
Sheboygan ..	40	20	..	19.00	12.50	10.00	2.10
W. VIRGINIA:							
Triadelphia ..	21	10	..	9.80	3.87	3.10	3.10
Skupaj				578	191	60	
Znamk na roki 1. aprila 1926 ..	78	91	60				
Prejeli od stranke	100	100	—				
Skupaj	578	191	60				
Razpečanih tekom meseca	535	177	14				
Na roki 30. aprila 1926	43	14	46				

TAJNIŠTVO J. S. Z.

Prihodnja konferenca ohij- skih klubov J. S. Z.

Odbor Konference klubov JSZ. in društev Izobraževalne akcije JSZ. v državi Ohio je sklenil, da se prihodnje zborovanje vrši v nedeljo dne 20. junija dopoldne v prostorih kluba št. 27, v Clevelandu.

Vsak klub v tej državi, ako le more poslati delegata, naj bo zastopan na konferenci, istotako vsako društvo Izobraževalne akcije JSZ. Med drugim bomo razpravljali o sporedu VI. rednega zbora JSZ., ki se bo vršil 3., 4. in 5. julija v Chicagu.

Da se pokrijejo stroški Ohijske Konference JSZ., bo klub št. 27 priredil na predvečer zborovanja v soboto dne 19. junija v Slov. narodnem domu v klubovih prostorih banket, katerega prebitek je namenjen Konferenci. Vstopnina je \$1 za osebo. Ta banket je združen tudi s plesno zabavo, in skrbeli bomo, da ga obogatimo še z drugimi točkami.

Vstopnice se dobe pri tajniku in članih kluba.

Klubi in društva naj torej vpoštevajo, da se konferenca vrši v nedeljo dopoldne dne 20. junija v Slov. narodnem domu; v soboto, to je večer prej, pa priredi naš klub banket. — *John Krebelf*, tajnik kluba št. 27 JSZ.

VI. REDNI ZBOR J. S. Z.

Spored VI. zbora J. S. Z.

1. Otvoritev zbora (gl. tajnik J. S. Z.)
2. Volitve verifikacijskega odbora (za pregledanje pooblastil, tri člane in gl. tajnik.)

KONSTITUIRANJE ZBORA.

3. Predložitev poslovnika in dnevnega reda.
4. Volitve predsednika in podpredsednika.
5. Volitve dveh zapisnikov.

REFERATI IN POROČILA.

6. Poročilo gl. tajnika o delu in stanju J. S. Z., o Izobraževalni akciji JSZ., volilni kampanji in aktivnostih Zveze od V. zbora. — Poroča tajnik Charles Pogorelec.
7. Poročilo sekcijjskih odborov:

- a) za slovensko sekcijo, tajnik F. Zaitz.
- b) o delu in agitaciji med arbo-hrvatskim delavstvom, poroča Petar Kokotović.

8. Zvezno glasilo in literatura, poročata F. Zaitz za uredništvo in A. Žagar za upravništvo JDTD.

9. Poročilo Prosветnega odseka. Izobraževalna akcija JSZ. referira Joško Oven.

10. Podporne organizacije in naš delavski pokret, poroča Frank Zaitz.

11. Poročila tajnikov Konferenc JSZ. (Penna., Ohio in Kansas.)

12. O delavskih obrambnih organizacijah, poroča Anton Garden.

13. Poročilo stavbinskega odseka JSZ., poroča tajnik F. Zaitz in ostali odborniki.

14. Načelna izjava in pravila, poroča odbor treh: Pogorelec, Zaitz in Olip.

15. Odnosi med socialističnim in komunističnim gibanjem, referira Frank Zaitz.

16. Važnost gospodarske in politične izobrazbe med delavstvom, poroča Frank S. Tauchar.

17. Amerikanizem in zakoni naperjeni proti tuje-rodcem, poroča Vincenc Cainkar.

18. Agitacija med mladino, poroča Donald J. Lo-trich.

19. Razno.

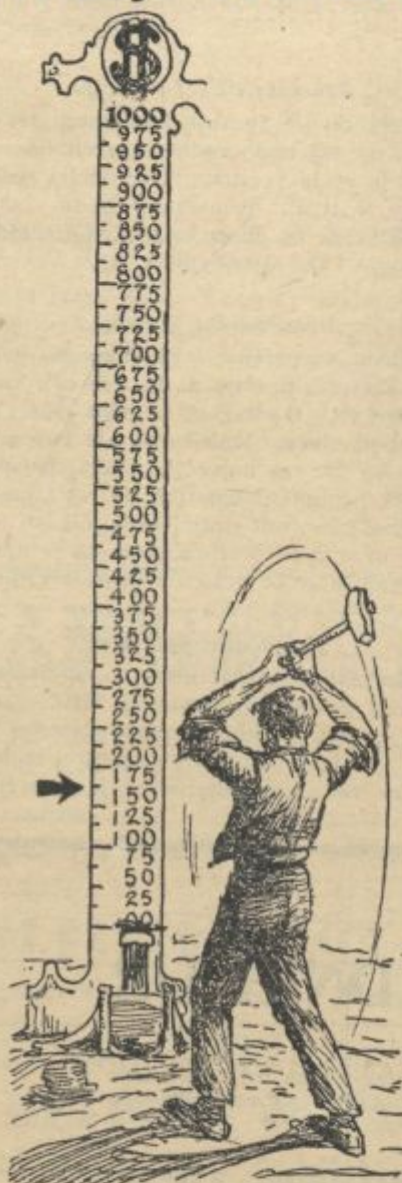
20. Razpust zbora.

J. S. Z. mora v tem letu doseči nad tisoč članov.

J. S. Z. ima sedaj blizu tisoč dobro stoječih članov. Ako vsi klubi slede klubu št. 1, klubu v Subletu, Wyoming in v Braddocku, Pa., bo štela J. S. Z. v teku nekaj mesecev precej nad tisoč članov in članic.

Kdo so naši člani? Predvsem agitatorji, ki so aktivni v propagandističnem, družabnem in prosvetnem življenju v naselbinah. Zato pomeni tisoč članov JSZ. več kakor pa tisoči ne-aktivnih članov v drugih organizacijah. Negujte svoje aktivnosti. Jačajte klube J. S. Z. Sodelujte povsod samo kot socialisti, in ne dajte v tem oziru nikomur nobene koncesije.

Seznam prispevkov v fond za povečanje "Proletarca".

CHICAGO, ILL. in okolica: Po \$10: John Olip, Anton Žagar, Frank Alesh; po \$5: Fr. S. Tauchar, Donald J. Lotrich, Frank Florjancich, Chas. Pogorelec, dr. št. 86, SNPJ; po \$2: John Underwood, Vinko Ločniškar, Frank Benchina, Joško Oven; po \$1: Blaž Kaltinger, John Mrak, John Chemažar, Frank Omahen, Frank Pečnik, A. Slabe, Ant. Andrejasich, Neimenovan, Ludvik Katz, Anton Gorenc, John Darovec, John Podgornik, Carolina Dobrenik, John Thaler, John Lipuzich, John Skavich; Fr. Margole, \$1.31; po 50c: Martin Mihelich, G. Pippan, Frank Zonetič, Frank Senica, Jos. Garbajs, Fr. Ceglar; Neimenovan, 31c; po 25c: Neimenovan, Jos. Petek, Jos. Koren, Frank Žumer, skupaj \$85.62.

NOKOMIS, ILL.: Po \$1: John Župevc, Joe Plahutnik, Jerry Kosmach; po 50c: Roman Leskošek, Lucas Hribar, Steve Milavec, Rok Božičnik, G. Plahutnik, Fred Plahutnik, John Rach, Joe Braunseis, Louis Miheuc, Esther Miheuc, Ivana Jurkošek; Matt Kaitnar, 56c; po 25c: Frank Stražar, John Deželak, Chas. Jurkošek. Skupaj \$10.31.

KRAYN, PA.: Po \$1: Frank Naglič, Frank Baudek; po 50c: Jos. Zalar, Louis Kraic, Alex Demshar, Anton Hribar, Matija Rus; po 25c: Andy Kašca, Louis Baudek, Anton Taužel, Louis Strle, Jos. Naglič, Ant. Mrak, John Košir; John Zakrajšek 15c (poštnina 5c). Skupaj \$6.35.

DETROIT, MICH.: Louis Urbancich \$5; Anton Jurca \$3; po \$1: Frank Kuhovski, John Berlig, Julia Mentony, Mary Verlich, Neimenovan, Jos. Oceppek, Rudolf Potočnik; po 50c: Pet. Benedict, John Frakelj, Lawrence Sluga, Andrew Sluga, Joseph Semec, Katie Petrich, Mary Jurca, Uršula Šemrov, Vincent J. Kenich, Paul Pristauc; Frank Smerdu 25c. Skupaj \$20.25.

CLAYTONIA, PA.: John Jare, \$1; John Vidmar, 90c; John Boben, 65c; Louis Modic, 60c; Joseph Modic, 51c; po 50c: Frank Zidarič, Louis Lekše, Charles Brayer, Frances Učič, John Chervan. Skupaj \$6.16.

MAYNARD, O.: John Straus, 50c; po 25c: Leo Breagar, Andy Zlatoper, Frank Spendal, Frank Kobal, Jos. Rajk, Jos. Brezer, Ant. Šanda, Jos. Milavec, Louis Brlot, Jos. Bayda, Mark Pogačič. Skupaj \$3.25.

PEQUAMING, MINN.: Lawrence Kalc, \$1; John Poklar, 50c; John Kump, 25c. Skupaj \$1.75.

WOODWARD, IA.: Po 50c: Jacob Podlesnik in Anton Ausich. Skupaj \$1.00.

MANITOVOC, WIS.: Frank Stamzar \$1.00.

CORWINN SPRING, MONT.: Frank Lustrick 50c.

SPRINGFIELD, ILL.: Klub št. 47, J.S.Z. \$5.00.

WEST NEWTON, PA.: John Langerholc \$5.00.

GREAT FALLS, MONT.: John Justin \$1.00.

LATROBE, PA.: John in Mary Fradel, \$5; John Resnik (Hostetter) \$1. Skupaj \$6.00.

LYONS, ILL.: Martin Potokar \$1.00.

YUKON, PA.: Joseph Robich \$2.00.

Skupaj \$156.19.

Tajnikom klubov J. S. Z.

Ali ste že sporočili tajništvu JSZ., kdo je delegat vašega kluba za VI. redni zbor JSZ.? Akb ne, storite to takoj, da uvrstimo njegovo ime v seznam delegatov.

Enako društva Izobraževalne akcije JSZ. Skrbite, da boste na tem zboru zastopani s svojim delegatom.

Victor L. Berger ponovno kandidira.

Socialistična stranka v milwauškem okraju je nominirala V. L. Bergerja v petem kongresnem okraju za kandidata v kongres. Sod. Berger je bil izvoljen že petkrat, toda dvakrat med vojno mu je bil vzet mandat vsled njegovega protivojnega stališča. Nominiran je bil brez opozicije.

V četrtem kongresnem okraju je stranka nominirala E. T. Melmsa za kongresnega kandidata, ki tudi ni imel opozicije. Sod. Melms je organizator soc. stranke v Milwaukee County, bivši šerif in bivši predsednik milwauškega mestnega sveta. Socialistična stranka bo imela svoje kandidate tudi v vseh drugih kongresnih okrajih.

Socialistični kandidat za šerifa je Alfred Benson in za distriktnega pravdnika Rudolph L. Mudroch.

Če vam "Proletarec" ugaja, ali kaj storite za njegovo razširjenje?

VŠČIPCI.

Plače in dnevnice.

Odbor za plače je predlagal konvenciji HBZ. v Clevelandu, da naj bo plača predsednika Zajednice v bodoče \$250 mesečno. Delegatje so se zgražali in rekli, da je sedaj industrialna kriza, da se posebno v majnah slabo dela, in da naj tudi odborniki delavske organizacije delajo za manjšo plačo. Prvaki Naprednog Radničkog Bloka so bili vsi za nižje plače kot jih je predlagal odbor za pravila. Predstavniki Narodnega bloka s obili za odborovo plačilno lestvico. Po precej burni razpravi je 168 delegatov glasovalo, da naj bo plača predsednika \$250 mesečno, 145 pa jih je glasovalo, da mu zadostuje \$225.

V tem znamenju se je nadaljevala vsa debata o bodočih plačah glavnih odbornikov.

Potem je prišlo na dnevni red vprašanje dnevnice za člane konvencije. Večina odbora za plače je predlagala \$10 dnevno, "narodnjak" Kuharič, ki je preje zagovarjal povišanje plač gl. odbornikom, pa je predlagal \$8 dnevno za delegate. Sedaj so se zagovorniki predlogov zaobrnili. Tisti, ki so preje rekli da vlada v deželi industrialna kriza, so naenkrat izprevideli, da dobivajo delavci mnogih obratov ne samo deset ampak \$14 za osemurno delo.

Mokrović od N.R.B. je priporočal \$10 dnevnic. 85 članov konvencije je glasovalo, da naj bodo dnevnice \$8. Ostali so bili za \$10. Neki pristaš N.R.B. mi je

dejal: "Vsak večer imamo kako kolekto; treba je na razne priredbe, kar je deloma tudi v zvezi s stroški. In končno, Zajednica ima novce, neka plati.

Pittsburška cekarca.

Reakcija i opet reakcija.

V Clevelandu na "prvoj" konvenciji HBZ. je bilo predlagano, da naj bodo redne konvencije vsake štiri leta. "Ne!" je rekla večina. "To je želja reakcije," so rekli vodje N. R. B. Konvencije bodo vsake tri leta kot dosedaj, če ne bo članstvo HBZ. v prihodnjih treh letih napravilo kako spremembo. — *P. cekarca.*

Evharistični kongres.

V kratkem se prične v Chicagu 28. evharistični kongres, o katerem pravijo da bo največji v zgodovini katoliške cerkve. O vsakem pravijo tako, kajti med verniki to bolj vleče. Izgleda pa, da kar se finančne strani tiče, bo 28. res največji. Tukaj prispevajo bogati katoliki, pa tudi nekatoliki, po cel kupček tisočakov. Kardinalu in sveti stolici se bo čikašči evharistični kongres prav gotovo izplačal, in to je edino važno za Mundeleina in sveto stolico v Rimu. — *Spoznavalec.*

Dolgočasni St. Clair.

St. Clair Ave. v Clevelandu v okolici Slov. narodnega doma je postal po konvenciji HBZ. nekako prazen, kakor da je pogrebnik Grdina pobral s trotoarjev dve tretjini šetalcev. Zastave so že prej izginile, businessmani pa so pregledali, če se je konvencija tudi

SPREMEMBA URADNIH UR

Z ozirom na postoječi pravilnik čikaških bančnih društev, in za lažje ravnanje napram njihovim pravilom, je osvojilo upraviteljstvo in vodstvo te banke nove uradne ure

PRIČENŠI S PRVIM JUNIJEM 1926

bo banka odprta

v ponedeljek in soboto od 9. dopoldne do 8. zvečer,
druge dneve od 9. dopoldne do 4. popoldne.

Vaše sodelovanje in naklonjenost pri izpolnjevanju te odredbe bo cenjeno.

KASPAR AMERICAN STATE BANK

1900 Blue Island Ave.

CHICAGO, ILL.

NAJVEČJA BANKA NA ZAPADNI STRANI

njim izplačala. Nekaj deklet se je zaljubilo in dalo lepim delegatom svoje naslove. Ta nedolžni špas se dogaja celo na manjših konvencijah, kot pravijo tisti ki vedo. — *Pik.*

Trunk, trunk, trunk, the boys are marching.

Trunk je postal slovita koračnica. Trunk, trunk, bunk. Čemu toliko prostora za take stvari, kot je trunk, trunk, bunk? — *Old Timer.*

PRIREDBA KLUBA J. S. Z. V BARBERTONU DNE 5. JUNIJA.

BARBERTON, O. — Članstvu kluba št. 232, somišljenikom in ostalemu občinstvu sporočamo, da priredi v soboto dne 5. junija ob 7. zvečer naš klub veselico, na katero vabimo vse, ki so v teh težkih časih dobre volje kakor tudi tiste ki niso. Ako niste, boste na naši priredbi gotovo razvedreni. Vstopnina je 50c za moške in za ženske 25c.

Na veselo svidenje v soboto dne 5. junija! Vabi odbor.

ČAP'S RESTAVRACIJA IN KAVARNA

L. ČAP, lastnik

2609 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Phone Crawford 1382

Pristna in okusna domača jedila.

Cene zmerne.

Postrežba točna.

FRANK GANTAR se priporoča rojakom
pri nabavi drv, preme-
ga, koka in peska.
1201 Wadsworth Ave. Phone 2726 Waukegan, Ill.

BARETINCIC & HAKY

POGREBNI ZAVOD

324 BROAD STREET Tel. 1475 JOHNSTOWN, PA.

VICTOR NAVINSHEK

331 GREEVE STREET, CONEMAUGH, PA.

Trgovina raznih društvenih potrebščin kot regalij, prekoramnic, znakov, kap, uniform, itd.

Moja posebnost je izdelovanje lepih svilenih zastav, bodisi slovenskih, hrvatskih ali amerikalanskih, po zelo zmernih cenah.

V zalogi imam veliko izbero raznih godbenih instrumentov vseh vrst. Velika zaloga finih COLUMBIA GRAFONOL od \$30 do \$250 in slovenskih ter hrvatskih rekordov.

Moje geslo je:

Zmerne cene in točna postrežba.

Pišite po moj veliki cenik.

Naročila pošiljam v vse kraje Združenih držav. Za obilna naročila se toplo priporočam.

Čitajte "Milwaukee Leader".

Sodrug in somišljeniki v Wisconsinu, čitajte poleg drugih listov tudi dnevnik "Milwaukee Leader", ki je edini angleški socialistični dnevnik v Zedinjenih državah. Čitajte posebno članke na uredniški strani. "Milwaukee Leader" ima sposobne urednike, ki so ne samo dobri uredniki ampak tudi dobri socialisti.

Naročnina je \$3 za pol leta in \$6 za celo leto. Sobotna številka "M. L." ima tudi "funny section" in prilogo, v kateri priobčuje razne znanstvene in druge članke. Naslov: "Milwaukee Leader", Milwaukee, Wis.

Agitirajte za razširjenje "Proletarca".

Pristopajte k
SLOVENSKI NARODNI PODPORNJI JEDNOTI.
Naročite si dnevnik
"PROSVETA".

List stane za celo leto \$5.00, pol leta pa \$2.50.
Ustanavljajte nova društva. Deset članov(ice) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:
2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

DR. JOHN J. ZAVERTNIK **ZDRAVNIK IN KIRURG**

Urad S. Lawndale Ave., vogal W. 26th St.

Stan 2316 S. Millard Ave., Chicago, Ill.

Tel. na domu Lawndale 6707, v uradu Crawford 2212-2213
Uradne ure: Od 2 do 4 pop., in od 7 do 9 zvečer.

6% IN VARNO

6% IN VARNO

Zlati bondi na prvo vknjižbo za
na imenitnem prostoru ležečo
lastnino, na prodaj pri nas

MILLARD STATE BANK

3643-3645 WEST 26th STREET

At Millard Avenue

CHICAGO, ILL.

Oglejte si naše varnostne bančne shrambe,
največje na zapadni strani mesta.

BANČNE URE:

V ponedeljek in četrtek od 9. zjutraj do 8. zvečer;
v torek, sredo in petek od 9. zjutraj do 5. popoldne;
v soboto od 9. zjutraj do 3. popoldne.

KAKŠNI ZAPRAVLJIVCI SMO!

pravem redu, život odžene nalezljive, in deluje s proti silo na destruktivnostno delovanje bacilov. Trinerjevo grenko vino vam spravi vaš želodec v pravo stanje, očisti prebavni del telesa in vam ojača ves životni sistem. "Jaz sem trpel vsled želodčnih neredov, pomanjkanja teka do jedi, glavobola in splošne oslubenosti, am-

pak Trinerjevo grenko vino me je postavilo zopet na moje noge, jaz se sedaj počutim kot nov človek," piše Mr. J. Karas iz Ozone Parka, N. Y., 5. maja 1926. Ako vam vaš lekarnar ali trgovec z zdravili ne more postreči, tedaj pišite na Joseph Triner Company, Chicago, Ill. — (Adv.)

GIRARD, O. — Seje soc. kluba št. 222 J. S. Z. se vrše vsako prvo nedeljo v mesecu ob 10 dopoldne v Slovenskem Narodnem Domu. Delavci to je vaša organizacija, pridružite se ji! Naš klub ima tudi lepo zbirko knjig. Izposojajte si jih! **TAJNISTVO.**

SODRUGOM V CLEVELANDU.

Seje soc. kluba št. 27. se vrše dvakrat v mesecu: vsako drugo nedeljo dopoldne in vsako tretjo nedeljo popoldne. Seja tretjo nedeljo v mesecu je namenjena v glavnem za predavanja in diskuzije. — Sodrugi, prihajajte redno k sejam in pridobite klubu novih članov!

"**BEG IZ TEME**" je najnovejša knjiga v slovenski literaturi. Obsega nad 300 strani; v nji so zastopani najboljši ruski pisatelji, ki so kazali ljudstvom pot iz teme. Izšla je v založbi "Proletarca". Cena \$1.75 za vezano v platno, \$1.25 za mehko vezbo.

CENIK KNJIG.

Nadaljevanje z 2. strani.

UDOVICA , (I. E. Tomić), povest 330 strani, broširana 75c, vezana v platno	1.00
VAL VODNIKA izbrani spisi, broš.	.30
VIANJEVA REPATICA , (Vlad. Levstik), 506 strani, vezana v platno	1.50
VITEZ IZ RDEČE HIAE , (Aleksander Dumas star.), roman iz časov francoske revolucije, 504 strani, broširana 80c, vezana v platno	1.20
V ROBSTVU , roman tuge in boli, Ivan Matičič, vez. 255 strani.	1.50
ZABAVNA KNJIZNICA , zbirka povesti in értic, broširana	.65
ZADNJA PRAVDA , (J. S. Baar) roman, broširana	.75
ZADNJI VAL , (Ivo Šorli), roman, vez.	1.00
ZAJEDALCI , (Ivan Molek), povest, 304 strani, vezana v platno	1.75
ZAPISKI IZ MRTEVEGA DOMA , (A. M. Dostojevski), dva zv., vez. v platno	2.25
ZA SREČO , povest, broširana	.45
ZELENI KADER , (I. Zorec), povest, broš.	.45
ZENSKA PISMA , (M. Prevost), broš.	.60
ZGODBE IZ DOLINE ŠENTFLORJANSKE , (Ivan Cankar), vezana	1.50
ZLATARJEVO ZLATO , (A. Senoa), vez.	1.20
ZMOTI IN KONEC GOSPODIČNE PAVLE , (I. Zorec), broširana	.40
ZENINI NAME KOPRNELE , (Rado Murnik), broširana	.50
SLOVENSKI PISATELJI : FRAN LEVSTIK , zbrani spisi, vezana	1.25

FRAN BRJAVEC , zbrani spisi, vezana	2.00
JOS. JURČIČ , zbrani spisi, II. zv. vezan	1.50
III. zv. vezan	1.50
IV. zv. vezan	1.25
V. zv. vezan	1.00
VI. zv. vezan	1.00
FR. MASELJ-PODLIMBARSKI zbrani spisi, vez.	1.50

PESMI IN POEZIJE.

BASNI , (Jean de la Fontaine, iz francoske prev. I. Hribar) vezana	1.00
MLADA POTA , (Oto Zupanič), pesmi, trda vezba	.75
MODERNA FRANCOŠKA LIRIKA , (Prevel Ant. Debeljak), vezana	.90
PESMI ŽIVLJENJA , (Fran Albrecht), trda vezba	.50
POEZIJE , (Fran Levstik), vezana	.90
POHOVSKE POTI , (Janko Glasar), broširana	.35
PRESERNOVE POEZIJE , vez.	.75
SLUTNJE , (Ivan Albrecht), broširana	.45
STO LET SLOVENSKE LIRIKE , od Vodnika do moderne, (O. Golar), broš. 90c, vez.	1.25
STRUP IZ JUDEJE , (J. S. Mačhar), vezana	1.10
SLOVENSKA NARODNA LIRIKA , poezije, broširana	.65
SOLNCE IN SENCE , (Ante Debeljak), broširana	.50
SVOJEMU NARODU , Valentin Vodnik, broširana	.35
SLEZKE PESMI , (Peter Bezruč), trda vezba	.50
TRBOVLJE , (Tone Seliškar), proletarske pesmi, broširana 50c; vezana	.75

TRISTIA EX SIBERIA , (Voje-slav Mole), vezana	1.25
V ZARJE VIDOVE , (Oto Zupanič), pesnitve, broširana	.40

IGRE

ANFISA , (Leonid Andrejev), broširana	.50
BENESKI TRGOVEC , (Wm. Shakespeare), vezana	.75
CARLJEVA ŽENITEV-TRLJE ŽENINI , (F. S. Tauchar), dve šalo-igri, enodejanske, broširana	.30
GOSPA Z MOBJA , (Henrik Ib-sen), igra v petih dejanjih, broširana	.60
KASLIJA , drama v 3 dejanjih	.75
JULIJ CEZAR , (Wm. Shakespeare), vezana	.75
MACBETH , (Wm. Shakespeare), vezana	.75
NAVADEN ČLOVEK , (Bran. Gj. Nušič), šala v treh dejanjih, broširana	.35
NOČ NA HMEJNJKU , (Dr. I. Lah), igra v treh dejanjih, broširana	.35
OTHELLO , (Wm. Shakespeare), vezana	.75
ROMANTIČNE DUSE , (Ivan Cankar), drama v treh dejanjih, vezana	.80
SEN KRESNE NOČI , (Wm. Shakespeare), vezana	.75
UMETNIKOVA TRILOGIJA , (Alois Kraigher), tri enodejanske, broširana 75c; vezana	1.00
ZNANSTVENE RAZPRAVE. POLITIČNI IN GOSPODARSKO SOCIJALNI SPISI UČNE IN DRUGE KNJIGE IN	

BROSURE

ALI JE RELIGIJA PRENEHALA FUNKCIONIRATI? De-bata	.30
---	-----